

LUKU VI JATKOTUTKINNOT

Yleismääräykset

Oikeustieteellisen tiedekunnan päätös oikeustieteellisistä tutkinnoista annetun asetuksen (86/1996) mukaisista jatkotutkinnoista.

Jatkotutkinnot

Tutkintoasetuksen mukaan oikeustieteellisiä jatkotutkintoja ovat oikeustieteen lisensiaatin ja oikeustieteen tohtorin tutkinnot. Jatkotutkinnot ovat toisistaan erillisiä tieteellisiä tutkintoja. Lisensiaatin tutkinnon tieteelliset tavoitteet ovat selvästi suppeammat kuin tohtorin tutkinnon. Tohtorin tutkinto on ensisijainen tutkijanuralle aikoville, ja siinä painotetaan teoreettis-metodologisen opetuksen osuutta. Lisensiaatin tutkinnon tavoitteena on antaa suorittajalleen tieteellistä asiantuntemusta käytännön lakimiehen tehtävissä tai olla mahdollisesti yhtenä vaiheena tohtorintutkintoa suoritettaessa.

Jatkotutkintojen suorittamista varten tiedekunnassa on jatkokoulutusohjelma, jota lisensiaatin tutkintoa suorittavat ja tohtorin tutkintoa suorittavat seuraavat. Jatkokoulutusohjelman aikana opiskelija osallistuu jatkokoulutusseminaareihin ja muuhun opetukseen, suorittaa vaaditut kuulustelut ja muut annetut oppimistehtävät, sitoutuu tutkimuksen työhön ja laatii lisensiaatin tutkimuksen tai väitöskirjan. Tieteellisen jatkokoulutuksen opinnot tukevat molemmissa tutkinnoissa tieteellisen ajattelutavan kehitystä ja kykyä itsenäiseen tutkimustyöhön. Jatkokoulutusohjelma on osittain molempien tutkinnon suorittajille saman sisältöinen. Jatkokoulutusohjelma kestää lähtökohtaisesti tutkintoasetuksessa

määritellyn tutkinnon suorittamisen ajan eli lisensiaatin tutkinnon osalta kaksi vuotta ja tohtorin tutkinnon osalta neljä vuotta.

Jatkotutkinnon suoritusoikeus

Oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneella on oikeus ilmoittautua tiedekunnan jatkokoulutusohjelmaan oikeustieteen lisensiaatin tutkintoa suorittavaksi opiskelijaksi edellyttäen, että hän esittää hyväksyttävän opinto- (ja tutkimus) suunnitelman siten kuin jäljempänä tarkemmin määrätään. Oikeustieteen tohtorin tutkinnon suoritusoikeus myönnetään hakemuksesta oikeustieteen lisensiaatille ja oikeustieteen kandidaatille, jolla katsotaan olevan riittävät valmiudet tutkinnon suorittamiseen ja joka esittää hyväksyttävän opinto- ja väitöskirja-suunnitelman siten kuin jäljempänä tarkemmin määrätään.

Tiedekunta voi hyväksyä oikeustieteen lisensiaatin tai oikeustieteen tohtorin tutkintoa suorittavaksi opiskelijaksi myös muussa yliopistossa oikeustieteen kandidaatin tai oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon suorittaneen tai *oikeustieteen kandidaatin tutkintoa vastaavan ulkomaisen oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneen*, joka on suorittanut pakollisen ETA-kelpoisuuskokeen (ks. opinto-opas, kohta ETA-kelpoisuuskoee) ja jolla katsotaan olevan riittävät valmiudet tutkinnon suorittamiseen.

Oikeustieteen kandidaatin tutkintoon verrattavan ulkomaisen oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneelle voidaan myöntää oikeustieteen tohtorin tutkinnon suoritusoikeus edellyttäen, että hakijalla todetaan

olevan riittävät valmiudet oikeustieteelliseen jatkokoulutukseen ja jonka kielitaito on riittävä tiedekunnassa annettavan jatkokoulutuksen opetuksen seuraamiseen. Tutkinnon suoritusoikeuden myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että tiedekunta voi osoittaa hakijalle työnohjaajan, joka hyväksyy hakemuksen ja suostuu työnohjaajaksi. Hakemuksesta voidaan pyytää myös laitoksen esimiehen lausunto.

Muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneelle voidaan perustellusta hakemuksesta myöntää filosofian tohtorin tutkinnon suoritusoikeus, mikäli tiedekunta katsoo hänellä olevan riittävät valmiudet oikeustieteelliseen jatkokoulutukseen hänen ilmoittamallaan oikeuden alalla. Tutkinnon suoritusoikeuden myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että tiedekunta voi osoittaa hakijalle työnohjaajan, joka hyväksyy hakemuksen ja suostuu työnohjaajaksi. Hakemuksesta voidaan pyytää myös laitoksen esimiehen lausunto. Filosofian tohtorin tutkinnon suorittamisesta on säännökset kanslerin 14.1.1997 antamassa filosofian tohtorin tutkinnon johtosäännössä.

Niiden, jotka ovat suorittaneet OTK-tutkinnon muussa yliopistossa tai sitä vastaavan tutkinnon ulkomailla taikka muun ylemmän korkeakoulututkinnon, tulee hakea tiedekunnalta oikeutta harjoittaa jatko-opintoja Helsingin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa. Hakemus on vapaamuotoinen ja sen liitteenä tulee olla kopio opiskeluoikeuden perusteeksi esitettävästä tutkintotodistuksesta. Hakijan tulee myös esittää hyväksyttävät opinto- ja (tutkimussuunnitelma tai) väitöskirjasuunnitelma.

Oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneen hakijan valmiuksien riittävyyttä jatkokoulutuksen suorittamiseen arvioitaessa otetaan huomioon muun muassa hakijan tutkintosuorituksissa osoitettu opintomenestys, erityisesti tutkintoon kuuluvan kirjallisen lopputyön ansiot ja arvosana, hakijan

mahdolliset julkaisut ja muu tieteellinen toiminta.

Muun kuin oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneen hakijan valmiuksien riittävyyttä filosofian tohtorin tutkinnon suorittamiseen oikeustieteellisessä tiedekunnassa arvioitaessa otetaan vastaavasti huomioon muun muassa hakijan oikeustieteellisissä aineissa suoritettujen opintojen, niiden vaatavuus sekä niissä osoitettu opintomenestys, erityisesti tutkintoon kuuluvan kirjallisen lopputyön aihe, metodi, ansiot ja arvosana samoin kuin hakijan mahdollinen oikeustieteellinen tuotanto ja käytännön kokemus oikeustieteen tunteesta edellyttävistä työtehtävistä. Tällaisen hakijan hakemuksensa tueksi esittämiä perusteita harkittaessa otetaan huomioon erityisesti ne seikat, jotka puoltavat hakijan tohtorin tutkinnon suorittamista nimenomaan oikeustieteellisessä tiedekunnassa: muun muassa syy siihen, miksi jatko-opiskelu oikeustieteellisessä tiedekunnassa on tärkeää hakijan esittämän opinto- ja tutkimussuunnitelman toteuttamiseksi ja minkä vuoksi työnohjaajan saamisen oikeustieteellisestä tiedekunnasta on tarpeen.

Jatko-opintojen aloittaminen

Kun tiedekunta on opiskelijan ilmoittautumisen tai hakemuksen perusteella myöntänyt hänelle oikeuden suorittaa jatko-opintoja, opiskelijan tulee ilmoittautua yliopiston opiskelijarekisteriyksikköön (eli neuvontatoimistoon) läsnäolevaksi opiskelijaksi. Jatko-opiskelijoiden osalta ylioppilaskunnan jäsenmaksun maksaminen on vapaaehtoista. Jatko-opiskelijan tulee ilmoittautua vuosittain koko jatko-opintojen ajan läsnäolevaksi.

Lisensiaatin tutkinto

Tiedekunnan kansliasta tai kotisivuilta saatavalla lomakkeella ilmoittaudutaan lisensiaatin tutkintoa suorittavaksi opiskelijaksi. Ennen ilmoittautumista opiskelijan on neuvoteltava työnohjaajaksi ehdotetun

tai pääaineen muun opettajan kanssa jatko-opinnoista sekä esitettävä hänelle alustava opinto- (ja tutkimus)suunnitelma. Neuvottelun perusteella opiskelija tarvittaessa täydentää opinto- (ja tutkimus)suunnitelmaansa. Opettaja tekee opiskelijan ilmoittautumislomakkeeseen merkinnän siitä, puoltaako hän opinto- (ja tutkimus) suunnitelman hyväksymistä, ja mahdollisesta suostumuksestaan työnohjaajan tehtävään.

Tiedekunta vahvistaa hyväksyttävän opinto- (ja tutkimus)suunnitelman esittäneen opiskelijan lisensiaatin tutkintoa suorittavaksi jatko-opiskelijaksi sekä määrää hänelle työnohjaajan, ensisijaisesti opiskelijan ehdottaman opettajan. Samalla vahvistetaan opiskelijan pääaine ja tutkimusaihe sekä merkitään tarpeelliset tiedot tiedekunnan ylläpitämään rekisteriin. Jollei tutkimusaihetta vahvisteta oppiaineen vahvistamisen ja työnohjaajan määräämisen yhteydessä, tulee tutkimusaihe esittää vahvistettavaksi opintojen alkuvaiheessa. Tutkimusaiheen vahvistamisen yhteydessä opiskelija esittää alustavan tutkimussuunnitelman.

Tohtorin tutkinto

Tohtorin tutkinnon suoritusoikeus myönnetään tiedekunnalle tehdystä hakemuksesta. Hakemuslomakkeen voi tulostaa tiedekunnan kotisivulta tai noutaa kansliasta. Hakemuksia käsitellään ilman niille asetettuja erityisiä määräaikoja tiedekunnan jatkokoulutustoimikunnan valmistelun pohjalta.

Opiskelijan tulee hakemuksessaan antaa selvitys riittävästä valmiuksistaan suorittaa tohtorin tutkinto. Hänen on ennen hakemuksen jättämistä neuvoteltava työnohjaajaksi ehdotetun tai pääaineen muun opettajan kanssa tohtorin tutkintoon tähtäävistä jatko-opinnoistaan ja esitettävä hänelle alustava opinto- ja väitöskirjasuunnitelma. Neuvottelun perusteella opiskelija tarvittaessa täydentää opinto- ja väitöskirjasuunnitelmaansa. Opettaja liittää hakemukseen lausuntonsa, jossa hän muun muassa ottaa kantaa hakijan valmiuksien

riittävyteen ja hänen opinto- ja väitöskirjasuunnitelmaansa hyväksyttävyyteen sekä lausuu mahdollisesta suostumuksestaan työnohjaajan tehtävään.

Tiedekunta myöntää jatkokoulutustoimikunnan lausunnon perusteella tohtorin tutkinnon suoritusoikeuden hakijalle, jolla katsotaan olevan riittävät valmiudet tohtorin tutkinnon suorittamiseen ja joka on esittänyt hyväksyttävän opinto- ja väitöskirjasuunnitelman. Oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon suorittaneen hakijan valmiuksien riittävyden arviointi voidaan perustaa hänen lisensiaatintyönsä ansioihin ja arvosanaan. Harkittaessa oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneen hakijan valmiuksia suorittaa tohtorin tutkinto ilman lisensiaatin tutkinnon välivaihetta otetaan huomioon muun muassa hänen tutkintosuorituksissa osoittamansa opintomenestys, erityisesti tutkintoon kuuluvan kirjallisen lopputyön ansiot ja arvosana sekä hänen mahdolliset julkaisunsa ja muu tieteellinen toimintansa.

Tiedekunta määrää tohtoriopiskelijalle työnohjaajan, ensisijaisesti opiskelijan ehdottaman opettajan. Samalla vahvistetaan opiskelijan pääaine ja tutkimusaihe sekä merkitään tarpeelliset tiedot tiedekunnan ylläpitämään rekisteriin.

Opiskeluoikeuden epäävä päätös on perusteltava. Kun työnohjaaja on antanut epäävän lausunnon oikeustieteen kandidaatin tai ETA-kelpoisuuskokeen suorittaneen tohtorintutkinnon suoritusoikeutta koskeneeseen hakemukseen, hänen tulee keskustella opiskelijan kanssa lisensiaatin tutkinnon suoritusmahdollisuudesta ennen kuin asia toimitetaan tiedekunnan ratkaistavaksi.

Muun kuin oikeustieteellisen ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneen filosofian tohtorin tutkinnon suoritusoikeutta koskevan hakemuksen käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin edellä selostettua menettelyä noudattaen edellä kohdassa "Jatkotutkinnon suoritusoikeus" mainittuja kriteereitä.

Henkilökohtainen opinto- ja tutkimussuunnitelma sekä työnohjaus

Jatkotutkintoa suorittamaan pyrkivän opiskelijan on esitettävä hyväksyttävä henkilökohtainen opinto- ja tutkimussuunnitelma. Lisensiaatin tutkintoa suorittamaan ilmoittautuva voi esittää tutkimussuunnitelmansa myöhemmin eli tutkimussuunnitelma esitetään aina siinä vaiheessa, kun tutkimusaihe esitetään vahvistettavaksi. Opintosuunnitelmasta tulee käydä ilmi tutkintoon sisältyvien opintojen suoritusjärjestys ja suunniteltu aikataulu sekä arvio valmistusajankohdasta. Tutkimussuunnitelmassa on selvitettävä tutkimuksen aihe ja tutkimustehtävä sekä tutkimuksen pääasialliset menetelmät ja siinä käytettävät aineistot. Lisensiaatintutkimuksen suunnitelman laajuudeksi suositellaan vähintään viiden sivun ja väitöskirjasuunnitelman laajuudeksi vähintään kymmenen sivun laajuista normaaliväliskeistä tekstiä.

Henkilökohtaisella työnohjaajalla on jatko-opinnoissa keskeinen merkitys. Työnohjaajan tulee ohjata sekä tieteellisen tutkimuksen tekemistä että ohjattavan jatko-opintoja laajemminkin. Jatkotutkintoa suorittavan työnohjaajaksi voidaan määrätä professorin viran haltija tai hoitaja, mikäli hän on suorittanut tohtorin tutkinnon tai tohtorin arvoon oikeuttavat opinnäytteet taikka dosentti. Pääsääntöisesti määrätään yksi työnohjaaja. Erityisistä syistä voi olla kaksi ohjaajaa.

Opiskelijan ja työnohjaajan välisenä työvälineenä käytetään opintojen alussa laadittavaa opinto- ja tutkimussuunnitelmaa. Työnohjaaja ja opiskelija neuvottelevat tutkintoon sisältyvistä opinnoista ja niiden suorittamisesta. Työnohjaaja ja opiskelija tapaavat tutkimuksen tekemisen ja muun opiskelun intensiivisyyden tasosta riippuen useita kertoja lukukaudessa. Suositeltavaa on, että opiskelijan ja työnohjaajan tapaamisia on vähintään kerran lukukaudessa. Opiskelijan on kuitenkin kerran vuodessa, aineen

jatkokoulutusseminaarissa tai henkilökohtaisessa tapaamisessa raportoitava tutkimuksensa ja opiskelunsa etenemisestä. Vuosittaisen tapaamisen yhteydessä opiskelija esittää työnohjaajalle mahdollisesti tarkistamansa opinto- ja tutkimussuunnitelman sekä selvityksen aineen tutkijaseminääriin osallistumisestaan seminaariin osallistumisen vahvistamista, pisteyttämistä ja opintokirjaan merkitsemistä varten.

Jatkokoulutusohjelmien järjestäminen

Tiedekuntatasolla jatkokoulutuksen organisoinnista vastaa tiedekunnan jatkokoulutustoimikunta. Toimikunnan puheenjohtajana ja jatkokoulutusohjelman yleisen osan vastuullisena johtajana toimii joku tiedekunnan professoreista (lukuvuonna 2002-03 professori Raimo Lahti). Jatkokoulutustoimikunta vastaa **tiedekunnan jatkokoulutuskalenterin** ajantasaisesta ylläpidosta jatkokoulutussihteerin avustamana. Kalenteri sisältää tiedot kaikista sekä yhteisesti kaikille jatko-opiskelijoille järjestettävistä kuin myös ainekohtaisesti järjestettävistä jatkokoulutustilaisuuksista. Jatkokoulutuskalenteri on nähtävänä verkossa osoitteessa <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/jatko/jatkokoulutus.html>.

Laitostasolla jatkokoulutuksen organisointi tapahtuu pääasiassa aineittain tai aineryhmittäin. Jokaiseen aineeseen tai ainer ryhmään valitaan vastuhenkilö, joka erityisesti toimii yhdyshenkilönä tiedekuntatason sekä aine- ja laitostason välillä. Pääaineen opettajat ovat yhdessä vastuussa jatkokoulutusohjelman erityiseen osaan kuuluvan aineen jatkokoulutusseminaarin ohjelman laatimisesta. Kukin oppiaine vastaa tiedekunnan jatkokoulutuskalenterin päivittämisestä oman aineensa osalta.

Jatkotutkintojen rakenne

Lisensiaatin tutkinto

Tutkintoasetuksen mukaan lisensiaatin tutkintoa suorittavan opiskelijan tulee saavuttaa tieteellisten tutkimusmenetelmien tuntemus ja hyvä perehtyneisyys tutkimusalaansa sekä suorittaa tiedekunnan erikseen sisällöltään tarkemmin määräämät opinnot ja laatia lisensiaatintutkimus.

Lisensiaatin tutkinnon suorittamista varten tiedekunnassa on jatkokoulutusohjelma, jota lisensiaatin tutkintoa suorittavan tulee seurata. Jatkokoulutusohjelma on tieteellinen koulutusohjelma, joka koostuu yleisestä ja erityisestä osasta.

Yleinen osa on kaikille jatko-opintoja harjoittaville tarkoitettu oikeusteoriaa ja metodologiaa käsittelevä luentoja, kirjallisen tentin ja yleisen jatkokoulutusseminaarin sisältävä opetusohjelma.

Erityinen osa on oman aineen tai aine-ryhmän opiskelijoille tarkoitettu opetusohjelma, joka sisältää kirjallisia tenttejä ja aineen jatkokoulutusseminaarin ja lisensiaatintutkimuksen.

Lisensiaatin tutkinnon rakenne

- 1) Yleinen osa
 - a) Tieteenteorian luennot
 - b) Teoreettinen kuulustelu
 - c) Yleinen jatkokoulutusseminaari (vähintään 48 pistettä)

- 2) Erityinen osa

- a) Kuulustelut

Jos opiskelijan vahvistettu oppiaine on sama, jossa hän on suorittanut syventävät opinnot (tai cum laude arvosanan):

- (i) Oppiaineen yleinen jatkotutkintotentti
 - (ii) Jatkotutkintotentin erityinen osa

Jos opiskelija ei ole suorittanut syventäviä opintoja (tai suorittanut cum laude arvosanaa) hänelle vahvistetussa oppiaineessa:

- (i) Oppiaineen syventävien opintojen tentti

- (ii) Oppiaineen yleinen jatkotutkintotentti
 - (iii) Jatkotutkintotentin erityinen osa
 - b) Aineen jatkokoulutusseminaari (vähintään 48 pistettä)
 - c) Lisensiaatintutkimus

Tohtorin tutkinto

Tutkintoasetuksen mukaan tohtorin tutkintoa suorittavan opiskelijan tulee saavuttaa kyky itsenäisesti soveltaa tieteellisen tutkimuksen menetelmiä sekä perehtyneisyys omaan tieteen alaansa ja syvä perehtyneisyys omaan tutkimusalaansa. Lisäksi hänen tulee suorittaa tiedekunnan erikseen sisällöltään tarkemmin määräämät opinnot ja laatia väitöskirja ja puolustaa sitä julkisesti.

Tohtorin tutkinnon suorittamista varten tiedekunnassa on jatkokoulutusohjelma, jota tohtorin tutkintoa suorittavan tulee seurata. Jatkokoulutusohjelma on tieteellinen koulutusohjelma, joka koostuu yleisestä ja erityisestä osasta. Yleinen osa on kaikille jatko-opintoja harjoittaville tarkoitettu oikeusteoriaa ja metodologiaa käsittelevä luentoja, kirjalliset tentit ja yleisen jatkokoulutusseminaarin sisältävä opetusohjelma. Erityinen osa on oman aineen tai aine-ryhmän opiskelijoille tarkoitettu opetusohjelma, joka sisältää kirjallisia tenttejä ja aineen jatkokoulutusseminaarin ja väitöskirjan.

Tohtorin tutkinnon rakenne (suoraan)

- 1) Yleinen osa
 - a) Tieteenteorian luennot
 - b) Teoreettinen kuulustelu
 - (i) teoreettinen kuulustelu
 - (ii) teoreettisen kuulustelun erityinen osa
 - c) Yleinen jatkokoulutusseminaari (vähintään 96 pistettä)

- 2) Erityinen osa

- a) Kuulustelut

Jos opiskelijan vahvistettu oppiaine on sama, jossa hän on suorittanut syventävät opinnot (tai cum laude arvosanan):

- (i) Oppiaineen yleinen jatkotutkintotentti

(ii) Jatkotutkintotentin erityinen osa
Jos opiskelija ei ole suorittanut syventäviä opintoja (tai suorittanut cum laude arvosanaa) hänelle vahvistetussa oppiaineessa:

- (i) Oppiaineen syventävien opintojen tentti
 - (ii) Oppiaineen yleinen jatkotutkintotentti
 - (iii) Jatkotutkintotentin erityinen osa
- b) Aineen jatkokoulutusseminaari (vähintään 96 pistettä)
- c) Väitöskirja

Tohtorin tutkinnon rakenne (lisansiaatin tutkinnon jälkeen suoritettuna)

- 1) Yleinen osa
 - b) Teoreettinen kuulustelu
 - (ii) teoreettisen kuulustelun erityinen osa
 - c) Yleinen jatkokoulutusseminaari (vähintään 48 pistettä)
- 2) Erityinen osa
 - b) Aineen jatkokoulutusseminaari (vähintään 48 pistettä)
 - c) Väitöskirja

Jatkotutkintojen sisältö

Jatkokoulutusohjelman yleinen osa

a) Tieteenteorian luennot

Lukukausien alussa järjestetään yhtenäinen tieteenteorian luentosarja, joka on kaikille jatko-opiskelijoille pakollinen. Poikkeuksellisesti luentosarjan voi korvata kirjantentti-suorituksena siten kuin tutkintovaatimuksissa todetaan. Tieteenteorian luentosarja suoritetaan pääsäännön mukaan ennen tutkimustyöhön ryhtymistä.

b) Teoreettinen kuulustelu

Teoreettinen kuulustelu suoritetaan pakollisen tieteenteorian luentosarjan suorittamisen jälkeen. Tiedekunta vahvistaa teoreettisen kuulustelun tutkintovaatimukset jatkokoulutustoimikunnan ehdotuksesta lukuvuosittain ja ne julkaistaan opintoppaassa. Teoreettinen kuulustelu on tohtorin tutkintoa suorittavien osalta

kaksiosainen ja kuulustelun osat voidaan suorittaa erikseen. Teoreettisen kuulustelun yleinen osa vastaa vanhan tutkinnon mukaista teoreettista kuulustelua. Teoreettisen kuulustelun ensimmäinen osa on kaikille jatko-opiskelijoille pakollinen. Teoreettisen kuulustelun erityinen osa on pakollinen tohtorin tutkintoa suorittaville.

c) Yleinen jatkokoulutusseminaari

Yleinen jatkokoulutusseminaari on tiedekunnan jatkokoulutustoimikunnan koordinoima luentoja ja seminaaritilaisuuksia käsittävä jatkuva opetustapahtuma. Yleisen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksista ilmoitetaan jatkokoulutuskalenterissa.

Opiskelijan on lisensiaatin tutkintoa varten kerättävä vähintään 48 pistettä ja tohtorin tutkintoa varten vähintään 96 pistettä yleisen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksista. Lähtökohtana on, että (passiivinen) seminaarin tilaisuuteen osallistuminen vastaa kahta pistettä.

Lisansiaatin tutkintoa suorittavan opiskelijan on koulutusohjelman aikana esiinnyttävä jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksissa vähintään kaksi kertaa ja tohtorin tutkintoa suorittavan vähintään viisi kertaa. (Esiintyminen voi olla alustus, opponointi, esitelmä, valmisteltu puheenvuoro, kirjareferaatti jne.) Tohtorin tutkintoa suorittavalta edellytetään opiskelun myöhemmässä vaiheessa vaativampia suorituksia. Valmistellusta seminaari-esiintymisestä opiskelija voi lukea hyväkseen enintään 5-10 pistettä.

Jatkokoulutustoimikunta tai sen valtuuttamana toimikunnan puheenjohtaja määrittelee jatkokoulutuskalenterissa olevien yleisen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksien pistearvot. Jatkokoulutustoimikunta määrittelee myös jatkokoulutuskalenteriin kuulumattomien suoritusten pistemäärän. Opiskelija voi osallistua yleisen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksiin omien valintojensa mukaisesti.

Luentosarjaan voi kuulua väitöstilaisuuksia

ja niiden jälkeen pidettyjä varjoväitöstilaisuuksia. Yleiseen jatkokoulutusseminaariin kuuluvissa varjoväitöstilaisuuksissa keskitytään lähinnä väitöskirjojen teoreettisiin ja metodologisiin kysymyksiin sekä keskustellaan laadun arvioinnista. Luentosarjaan kuuluvat myös valtakunnalliset jatkokoulutuspäivät sekä tiedekunnan omat vuosittaiset jatkokoulutuspäivät. On suositeltavaa, että jokainen jatko-opiskelija osallistuu valtakunnallisille tai tiedekunnan omille jatkokoulutuspäiville opintojensa aikana ainakin kerran.

2) Jatkokoulutusohjelman erityinen osa

a) Kuulustelut

Jos opiskelijan vahvistettu oppiaine on sama, jossa hän on suorittanut syventävät opinnot (tai cum laude arvosanan):

(i) Oppiaineen yleinen jatkotutkintotentti

Oppiaineen yleinen jatkotutkintotentti kattaa alaltaan koko opiskelijalle vahvistetun oppiaineen. Tentti vastaa sekä laajuudeltaan että suorituksena aikaisemman tutkinnon liseniaattikuulustelun yleisen osan tenttiä. Yleisen jatkotutkintotentin vaatimukset vahvistetaan oppiaineittain lukuvuosittain ja julkaistaan opinto-oppaassa. Tentin voi suorittaa myös eri osissa.

(ii) Jatkotutkintotentin erityinen osa

Oppiaineen erityisen osan tentti määräytyy opiskelijan vahvistetun tutkimusalan ja -aiheen mukaan. Tentti vastaa laajuudeltaan oppiaineen yleistä jatkotutkintotenttiä ja suorituksena aikaisemman tutkinnon liseniaattikuulustelun erityisen osan tenttiä. Tutkintovaatimuksia ei tämän tentin osalta voida määritellä etukäteen, vaan tentittävä kirjallisuus sovitaan työnohjaajan kanssa aina erikseen. Työnohjaaja voi ottaa vastaan jatkotutkinnon erityisen osan tentin, vaikka hän ei ole aineen opettaja omassa tiedekunnassa. Tentin voi suorittaa myös eri osissa.

Jos opiskelija ei ole suorittanut syventäviä

opintoja (tai suorittanut cum laude arvosanaa) hänelle vahvistetussa oppiaineessa:

Oppiaineen syventävien opintojen tentti

Oppiaineen yleinen jatkotutkintotentti

Jatkotutkintotentin erityinen osa

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Aineen jatkokoulutusseminaari on oppiaineen tai aineryhmän järjestämä säännöllisesti kokoontuva tutkija seminaari. Aineen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksista ilmoitetaan jatkokoulutuskalenterissa.

Aineen jatkokoulutusseminaarin ohjelmaan voi kuulua sekä koti- että ulkomaisten vierailijoiden pitämiä luentoja, tieteellisiä tapahtumia ja muuta ohjelmaa. Seminaareissa käsitellään opiskelijoiden pitämien alustusten pohjalta tekeillä olevia tai valmiita kirjallisia töitä, kirjareferaatteja ja vierailuluentoja pohjalta laadittuja esityksiä. Jokaisen jatko-opiskelijan tulee vuosittain raportoida työnsä edistymisestä aineen seminaarissa. Opiskelijan tulee osallistua vähintään yhteen seminaariin vuosittain. Jokaisesta oppinnäyte-työstä tulisi pitää ainakin yksi seminaari-alustus ennen työn valmistumista.

Tiedekunta suosittelee, että tohtorin tutkintoa suorittavat kirjoittavat joitakin (2-3) artikkeleita tai artikkelin tasoisia kirjoituksia, joita arvioidaan työnohjaajan kanssa käydyissä keskusteluissa ja tutkijaseminaarissa. Opiskelija voi laatia kirjoituksen tai kirjoituksia jo ennen jatko-opintojen aloittamista ja niitä voidaan laatia myös väitöskirjatyön kestäessä joko itse tutkimusteemasta tai sitä lähellä olevista tai tieteenalaan ja tutkimusalaan liittyvistä aiheista. Tärkeintä kirjoituksissa on niistä käyty keskustelu ja saatu palaute. Kirjoitetut artikkelit tulisi pääsääntöisesti julkaista.

Aineen jatkokoulutusseminaarin tilaisuudet pisteytetään. Opiskelijan on liseniaatin tutkintoa varten kerättävä vähintään 48 pistettä ja tohtorin tutkintoa varten vähintään 96 pistettä aineen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksista. Lähtökohtana on, että (passiivisena) seminaarin tilaisuuteen

osallistuminen vastaa kahta pistettä.

Lisensiaatin tutkintoa suorittavan opiskelijan on koulutusohjelman aikana esiinnyttävä aineen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksissa vähintään kolme kertaa ja tohtorin tutkintoa suorittavan vähintään kuusi kertaa. (Esiintyminen voi olla alustus, opponointi, esitelmä, valmisteltu puheenvuoro, kirjareferaatti jne.) Tohtorintutkintoa suorittavalta edellytetään opiskelun myöhemmässä vaiheessa vaativampia suorituksia. Seminaariesiintymisestä opiskelija voi lukea hyväkseen 5-10 pistettä.

Oppiaine määrittelee jatkokoulutuskalenterissa olevien ja siihen sisältyvätkä tilaisuuksien pistearvot. Opiskelija voi osallistua aineen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksiin omien valintojensa mukaisesti.

c1) Lisensiaatin tutkimus

Lisensiaatin tutkimuksen tulee osoittaa, että tekijällä on tieteellisten tutkimusmenetelmien tuntemus ja hyvä perehtyneisyys tutkimusalaansa tai hyvä perehtyneisyys omaan ammattialaansa oikeustieteellisiä menetelmiä käyttäen. Lisensiaatintutkimuksen ohjepituus on 100-150 normaalkokoista (A4) koneella kirjoitettua sivua.

Lisensiaatin tutkimukseksi voidaan hyväksyä myös useita samaan aihepiiriin kuuluvia tieteellisiä julkaisuja ja niistä laadittu yhteenveto, jossa esitetään tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja tulokset. Julkaisuihin voi kuulua myös yhteisjulkaisuja, jos tekijällä on niissä itsenäinen osuus. Osatutkimuksista koostuvan lisensiaatintutkimuksen on laadultaan ja laajuudeltaan vastattava yhtenäistä lisensiaatintutkimusta.

Ennen lisensiaatin tutkimuksen arvostelua tekijän on puolustettava tutkimustaan aineen jatkokoulutusseminaarissa. Opponenttina tulisi olla joko tutkimuksen tarkastajaksi määrättävä opettaja tai joku muu asiantuntija.

c2) Tohtorinväitöskirja

Väitöskirjatutkimuksen tulee osoittaa, että tekijällä on kyky itsenäisesti soveltaa

tieteellisen tutkimuksen menetelmiä sekä hyvä perehtyneisyys omaan tieteenalaansa ja syvälinen perehtyneisyys omaan tutkimusalaansa. Väitöskirjan suosituspituus on noin 250-300 sivua. Tiedekunta ei pidä suotavana, että väitöskirja laajennetaan yli 400 sivuun.

Väitöskirjaksi voidaan hyväksyä myös useita samaan aihepiiriin kuuluvia tieteellisiä julkaisuja ja niistä laadittu yhteenveto, jossa esitetään tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja tulokset. Julkaisuihin voi kuulua myös yhteisjulkaisuja jos tekijällä on niissä itsenäinen osuus. Osatutkimuksista koostuvan väitöskirjan on laadultaan ja laajuudeltaan vastattava yhtenäistä väitöskirjatutkimusta. Ennen väitöskirjan arvostelua tekijän on puolustettava sitä julkisesti väitöstilaisuudessa.

Vanhan tutkintoasetuksen mukaan väitöskirjan esitarkastuksen edellytyksenä oli käytännön lakimiehenä toimiminen. Uudessa tutkintoasetuksessa tällaista vaatimusta ei ole enää asetettu. Tiedekunta kuitenkin suositelee, että tohtorin tutkintoa suorittavat edelleenkin hankkisivat jatko-opintojen harjoittamisen yhteydessä tutkimustyötä tukevaa käytännön kokemusta, esimerkiksi suorittamalla varatuomarin arvoon oikeutettavan tuomioistuinharjoittelun.

Jatkokoulutusseminaarit

Tiedekunnan järjestämässä seminaareissa kerätään pisteitä käyttämällä tiedekunnan kansliasta, jatkokoulutussihteeriltä tai kotisivuilta (os. <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/jatko/jatkokoulutus.html>) saatavaa lomaketta. Lomakkeessa tulee ilmoittaa tilaisuuden päivämäärä, seminaarin aihe ja saadut pisteet. Seminaaritilaisuudesta vastaava opettaja vahvistaa allekirjoituksellaan opiskelijan osallistumisen seminaariin.

Jatko-opiskelija valitsee työnohjaajansa ohjauksessa itselleen sopivat seminaarit esim. seuraavista:

-oman tiedekunnan yleinen jatkokoulutusseminaari
-oman tiedekunnan aineen jatkokoulutusseminaari
- omassa tiedekunnassa olevien tutkimusprojektien seminaarit
-oikeustieteellisten yksiköiden yhteiset seminaarit
-Turun ja Lapin yliopiston oppiaineseminaarit
-yhteispohjoismaiset tutkijaseminaarit
-oikeustieteelliset kansalliset ja kansainväliset kongressit, kollokvit ym. tilaisuudet
-väitöstilaisuudet, tieteellisten yhdistysten seminaarikokoukset, "varjoväitöstilaisuudet".

Tarjolla olevista mahdollisuuksista pyritään tiedottamaan jatko-opiskelijoiksi ilmoittautuneille. Jatko-opiskelijoiden on syytä myös itse ottaa selvää erilaisista mahdollisuuksista mm. jatkokoulutuskalenterista.

Suoritukset ja niiden arvostelu

1) *Jatkokoulutusohjelman yleinen osa*

Jatkokoulutusohjelman yleiseen osaan kuuluva teoreettinen kuulustelu arvostellaan arvolauseilla tyydyttävät, hyvät ja erinomaiset tiedot. Tohtorin tutkintoon kuuluvasta kaksiosaisesta teoreettisesta kuulustelusta annetaan yhteinen arvosana. Suorituksen hyväksymisen edellytyksenä on pakollisten tieteenteorian luentojen seuraaminen. Teoreettisesta kuulustelusta vastuussa olevan opettajan tulee ennen arvostelun suorittamista varmistua, että opiskelija on kuunnellut mainitut tieteenteorian luennot. Opettaja ilmoittaa opintosuorituksen merkittäväksi opintorekisteriin. Arvosana otetaan tutkintotodistukseen. Yleisen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksista opiskelijan on kerättävä 48 tai 96 pistettä. Yleiseen jatkokoulutusseminariin osallistumista seurataan opintokirjaan tehtävien merkintöjen perusteella. Jatkokoulutustoimikunnan puheenjohtaja merkitsee suoritukset opiskelijan itse laatiman, seminaareihin osallistumisia

sisältävän raportin perusteella. Raportti yleiseen jatkokoulutusseminariin osallistumisesta tulisi laatia vähintään vuosittain.

2) *Jatkokoulutusohjelman erityinen osa*

Jatkokoulutusohjelman erityiseen osaan kuuluvat oppiaineen kuulustelut arvostellaan erikseen arvolauseilla tyydyttävät, hyvät ja erinomaiset tiedot. Arvostelija ilmoittaa tenttisuoritukset opintorekisteriin merkitsemistä varten.

Aineen jatkokoulutusseminariin osallistumista seurataan opiskelijan opintokirjaan tehtävien merkintöjen perusteella. Oppiaineissa seminaariin osallistumista voidaan myös seurata seminaarikohtaisilla osallistujaluetteloilla. Vuosiraportin yhteydessä työnohjaaja tai aineen opettaja antaa seminaariin osallistumisesta merkinnän opiskelijan laatiman seminaareihin osallistumisia sisältävän raportin perusteella. Publiikkiin ilmoittautumista ja opintosuoritusrekisteriin merkitsemistä varten työnohjaaja tai aineen opettaja antaa aineen jatkokoulutusseminariin osallistumisesta loppumerkinnän.

Tutkintotodistusta varten oppiaineen suorituksista, lukuun ottamatta lisensiaattityötä ja väitöskirjaa, annetaan yhteinen arvosana. Yhteisarvosanaa määrittäessä voidaan kuulustelujen perusteella määriteltävään arvosanaan korottavasti vaikuttavana ottaa huomioon myös opiskelijan osallistuminen aineen jatkokoulutusseminariin.

Oppiaineen kuulustelut voidaan suorittaa myös muilla tavoin kuin osallistumalla tenttiin. Vaihtoehtoisista suoritustavoista, kuten esseestä tulee sopia työnohjaajan tai aineen opettajan kanssa. Erityiseen osaan kuuluvat suoritukset voi myös suorittaa osallistumalla oikeustieteellisten tiedekuntien järjestämille kursseille.

Lisensiaattitutkimuksen tarkastaminen ja arvostelu

Opiskelijan on ennen lisensiaattitutkimuksen arvoilemista puolustettava tutkimustaan

aineen jatkokoulutusseminaarissa. Lisensiaatin tutkimus jätetään arvosteltavaksi kahtena kappaleena. Tutkimukseen liitetään tiivistelmälehti. Tiivistelmäomakkeita saa tiedekunnan kansliasta. Viimeistään lisensiaatin tutkimuksen hyväksymisen jälkeen opiskelijan on toimitettava tutkimuksestaan neljä lisäkappaletta tiedekunnan kansliaan toimitettavaksi Helsingin, Turun ja Lapin oikeustieteellisten tiedekuntien kirjastoihin ja Eduskunnan kirjastoon.

Lisensiaatintutkimus tarkastetaan ja arvostellaan opintosuorituksen arvostelua ja kuulustelua sekä opintosuoritusten tutkintolautakuntaa koskevan johtosäännön 27 §:ssä määrättyllä tavalla. Lisensiaatintutkimus arvostellaan arvolauseilla *approbatur*, *lubenter approbatur*, *non sine laude approbatur*, *cum laude approbatur*, *magna cum laude approbatur*, *eximia cum laude approbatur* ja *laudatur*. Tutkintotodistukseen merkitään sekä lisensiaatintutkimuksen aihe että arvosana.

Väitöskirjan julkinen puolustaminen, hyväksyminen ja arvostelu

Oikeusturvajohtosäännön 29-31 ja 33 §:ssä on väitöskirjojen julkiseen puolustamiseen, hyväksymiseen ja arvosteluun liittyviä määräyksiä. Edellä mainittujen määräysten täydennykseksi tiedekunta on antanut seuraavat väittelyä koskevat määräykset, ohjeet ja suositukset.

1) Esitarkastus ja väittelylupa

Tiedekuntaneuvosto määrää esitarkastajat hakemuksesta työnohjaajaa kuultuaan. Väitöskirjan tekijällä on tilaisuus esittää tiedekuntaneuvostolle huomautuksensa esitarkastajien valinnasta. Väittelylupaa puoltava lausunto annetaan siitä käsikirjoitusversiosta, joka on tarkastettu. Korjaus ehdotuksia sisältävä väittelylupaa puoltava lausunto voidaan hyväksyä kuitenkin siinä tapauksessa, että ehdotetuilla korjauksilla ei ole vaikutusta väitöskirjan hyväksymiseen.

Esitarkastajien tulee perustella sekä myönte-

nen että kielteinen tarkastuslausuntonsa. Mikäli esitarkastusta ei joko tarkastajien välisten näkemuserojen tai työssä havaittujen puutteellisuuksien vuoksi voida kolmen kuukauden määrärajassa päättää väittelylupaa puoltavaan lausuntoon, esitarkastusmenettely raukeaa, jollei väittelijä nimenomaisesti halua viedä asiaa tiedekuntaneuvoston ratkaistavaksi. Esitarkastusmenettely voi väitöskirjaan tehtävien korjausten vuoksi väitöskirjan tekijän ja esitarkastajien välisen sopimuksen perusteella jatkaa kohtuullisen ajan esitarkastusta varten annetun määräajan jälkeenkin. Tällaisessa tapauksessa esitarkastuksen jatkumisesta on ilmoitettava dekaanille ja ilmoitus on toimitettava joko kirjallisena tai suullisesti tiedekunnan kansliaan.

Esitarkastusmenettelyn rauettua väittelijä voi pyytää uutta esitarkastusta, kun väitöskirjäsikirjoitukseen on tehty hylkäävissä esitarkastuslausunnoissa tarkoitettuja tai muita muutoksia ja työnohjaaja tai muu aineen professori puoltaa esitarkastusmenettelyn käynnistämistä.

2) Väitöskirjan julkinen jakelu

Väittelijän on huolehdittava, että väitöskirja joko painettuna tai muulla tavalla tulee julkisesti saataville ennen kirjan julkista tarkastamista.

Väitöskirjaa on pidettävä julkisesti saatavissa vähintään kymmenen päivää ennen julkista tarkastusta. Konsistori on 5.5.1999 määrännyt väittelijän velvollisuudesta luovuttaa väitöskirjan kappaleita yliopistolle tapauksissa, jolloin väitöskirja on perinteinen painettu monografia, artikkeliväitöskirja tai elektronisessa muodossa julkaistu väitöskirja. Tiedekunnan ohjeet yliopistolle luovutettavista kirjoista toimitetaan väittelijälle väittelylupaa koskevan päätöksen mukana.

3) Vastaväittäjä

Vastaväittäjäksi määrätään yleensä joku esitarkastajista. Vastaväittäjä voi olla ulkomainen asiantuntija. Ulkomaista asiantuntijaa voidaan pyytää vastaväittäjäksi

myös tapauksissa, joissa häntä ei ole voitu tai ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi pyytää esitarkastajaksi. Ulkomaisen ja kotimaisen tieteen vuorovaikutusta myös oppinnäytetöiden arvioinnissa tulisikin suosia. Väitöskirjan tasoa sekä esitarkastuksen että väitöstilaisuuden perusteella arvioitaessa on pidettävä huolta siitä, että työn tason arvioinnissa kiinnitetään huomiota Suomessa käytössä oleviin kriteereihin. Valittaessa vastaväittäjäksi ulkomainen asiantuntija, voidaan käyttää kahta vastaväittäjää, joista toinen on joku suomalaisista esitarkastajista.

4) Väitöskirjan arvostelu

Vastaväittäjän tehtävänä on kuuden viikon kuluessa väitöstilaisuudesta esittää tiedekuntaneuvostolle antamassaan lausunnossa joko väitöskirjan hyväksymistä tai hylkäämistä. Vastaväittäjän lausunto tulee olla perusteltu. Lausunnosta tulee erityisesti ilmetä ne kriteerit, joilla vastaväittäjä arvioi väitöskirjan laatua.

Jos vastaväittäjän lausunnossa ehdotetaan väitöskirjan hylkäämistä tai jos siinä ehdotetaan väitöskirjan erityisten ansioiden vuoksi kunniamaininnan "kiittäen hyväksytyt" antamista, dekaani asettaa väitöskirjan arvostelulautakunnan. Lautakuntaan nimitetään pääsääntöisesti kolme äänivaltaista jäsentä, joiden tulee olla oikeusturva-johtosäännöstä ilmenevien periaatteiden mukaisesti esteettömiä henkilöitä: yleensä vastaväittäjä(t), kustos, mikäli hän ei ole työnohjaaja ja yksi tai kaksi aineen professoria (tai dosenttia). Työnohjaaja määrätään lautakunnan puhevaltaiseksi jäseneksi. Arvostelulautakunta tekee tiedekuntaneuvostolle vastaväittäjän lausuntoa täydentävän perustellun ehdotuksen, jossa ehdotetaan väitöskirjan hyväksymistä, hyväksymistä kunniamaininnoin "kiittäen hyväksytyt" taikka sen hylkäämistä.

Tiedekuntaneuvosto päättää väitöskirjan hyväksymisestä ja hylkäämisestä sekä väitöskirjalle annettavasta kunniamaininnasta "kiittäen hyväksytyt".

Opiskelu ulkomailla ja kansainväliset yhteydet

Tiedekunta suosittelee, että jokainen jatko-opintoja harjoittava opiskelija liittäisi opintoihinsa ulkomailla tapahtuvan, vähintään muutaman kuukauden pituisen opiskelujakson. Ulkomailla tapahtuva opiskelu voi pitää sisällään itsenäistä tutkimusta, suoritettuja erillisiä opintoja, suoritettuja kursseja, diplomien tai tutkinnon. Itsenäistä tutkimusta harjoittaessaan opiskelijan tulisi erityisesti pyrkiä osallistumaan paikallisen tutkijayhteisön toimintaan.

Kansainvälisten yhteyksien lisääminen ja ylläpitäminen on tärkeää myös kotimaassa opiskeltaessa. Työnohjaajien ja laitosten tulisi tukea ja kannustaa nuorten tutkijoiden mahdollisuuksia osallistua heidän tutkimusaloihinsa liittyviin kansainvälisiin seminaareihin ja kongresseihin.

Opintosuoritusten hyväksilukeminen

Tiedekunta pitää tärkeänä, että ulkomailla suoritettujen opintojen luettaisiin mahdollisimman täysimääräisesti jatko-opiskelijan hyväksi. Ulkomaille opiskelemaan lähtevän jatko-opiskelijan tulisikin keskustella työnohjaajan tai aineen vastaavan opettajan kanssa suunniteltujen opintojen hyväksi lukemisesta jo ennen opiskelun aloittamista.

Aineen vastaava opettaja tai työnohjaaja, jos hän on aineen professori, päättää muualla suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta, kun on kysymys *jatkokoulutusohjelman erityiseen osaan kuuluvan opintosuorituksen korvaamisesta*. Kysymys voi olla esimerkiksi aineen jatkokoulutusseminaariesiintymisen korvaamisesta ja pisteyttämisestä tai kirjallisen tentin tai sen osan korvaamisesta. Tiedekuntaneuvosto päättää hyväksilukemisesta, mikäli opiskelija haluaa korvata muualla suoritetuilla opinnoilla oppinnäytetyötä lukuun ottamatta jatkokoulutusohjelman erityisen osan kokonaisuudessaan.

Yleisen jatkokoulutusseminaariin osallistumisen korvaamisesta ja korvauksen pisteytyksestä päättää jatkokoulutustoimikunta tai sen valtuuttamana jatkokoulutustoimikunnan puheenjohtaja. *Tieteenteorian luentojen ja teoreettisen kuulustelun tai sen osan korvaamisesta* päättää teoreettisen kuulustelun järjestämisestä vastuussa oleva opettaja. Tiedekuntaneuvosto päättää hyväksilukemisesta, mikäli opiskelija haluaa korvata muualla suoritetuilla opinnoilla jatkokoulutusohjelman yleisen osan kokonaisuudessaan. Myös muunlaisissa opintopiireissä toimimisesta voidaan hyvittää osallistumisesta esitetyn selvityksen perusteella.

Jatko-opiskelijan suorittamaan LL.M.-diplomin kuuluvat opintosuoritukset luetaan edellä mainittuja periaatteita noudattaen päätöksen tekijän harkinnan mukaan opiskelijan hyväksi jatkokoulutusohjelman opintosuorituksina.

Tutkintoa suorittava voi lukea osaksi tutkintoa oikeustieteellisten tiedekuntien yhteisien työryhmän ammatillisesti painotuvan lisensiaatin tutkintoa varten järjestämän tai hyväksymän koulutuksen, jonka tiedekuntaneuvosto on hyväksynyt.

Muualla tehty opintosuoritus voidaan lukea hyväksi vain kerran. Tästä syystä opintosuorituksen hyväksilukemista koskevasta merkinnästä tulee käydä ilmi, minkälaisilla opinnoilla tai suorituksella opintosuoritus tai sen osa on korvattu.

Vuoden 1974 tutkintoasetuksen mukaisesti aloittaneiden asema

Vuoden 1974 tutkintoasetuksen mukaisesti lisensiaatin tai tohtorin tutkinnon suoritusoikeuden saanut opiskelija siirtyy automaattisesti vuoden 1996 asetuksen mukaiseksi tutkinnon suorittajaksi.

1) Tohtorin tutkintoa suorittavien asema
Vanhan tutkintoasetuksen mukaisen lisensiaa-

tutkinnon suorittaneilta ei vaadita tohtorin tutkinnon suorittamiseksi väitöskirjan lisäksi mitään uuteen tohtorin tutkintoon kuuluvia lisäsuorituksia.

2) Lisensiaatin tutkintoa suorittavien asema
Koska vanhan ja uuden tutkintoasetuksen mukaiset lisensiaatin tutkinnot eroavat toisistaan vaadittavien opintosuoritusten osalta huomattavassa määrin, tiedekunta on pyrkinyt löytämään joustavasti ja eri opiskelun vaiheissa olevia opiskelijoita oikeudenmukaisella tavalla kohtelevat menettelytavat.

Vanhan tutkintoasetuksen mukaisesti lisensiaatin opinnot aloittaneet

Opiskelijan tulee ilmoittaa uuteen tutkintoon siirtyessään opintojen jatkumisesta kansliasta saatavalla lomakkeella. Opiskelijan vahvistetun aineyhdistelmän pääaineesta tulee tuolloin automaattisesti opiskelijan oppiaine. Uuteen tutkintoon siirtyessään opiskelijan tulee laatia opintosuunnitelma, joka toimitetaan työnohjaajalle. Työnohjaajan velvollisuutena on keskustella opiskelijan kanssa opintosuunnitelmasta ja aineessa suoritettavista mahdollisista lisäsuorituksista ja aikaisempien suoritusten vastaavuuksista. Mikäli opiskelijalle on jo vahvistettu tutkimusaihe, on tutkimussuunnitelma esitettävä ilmoittautumisen yhteydessä.

Opintosuoritusten vastaavuus ja lisäsuoritukset

Aikaisemmin pääaineessa suoritettavat tentit vastaavat uuden tutkinnon jatkokoulutusohjelman erityisen osan kirjallisia tenttejä siten kuin asia on uuden tutkinnon rakenteen yhteydessä todettu. Opiskelijan tulee työnohjaajan ja oppiaineesta vastaavan opettajan yhdessä päättämässä laajuudessa osallistua aineen jatkokoulutusseminaariin. Aineen vastaava opettaja voi myös päättää, että opiskelijan aikaisempi seminaarityöskentely vastaa koko aineen jatkokoulutusseminaarin suorittamista. Vähimmäisvaatimuksena työn valmistumisasteesta

riippuen kuitenkin on, että opiskelija puolustaa lisensiaatintutkimustaan aineen jatkokoulutusseminaarissa.

Yleisen jatkokoulutusseminaarin suorittamiseen vaadittavista lisäsuorituksista päättää jatkokoulutustoimikunnan puheenjohtaja ottaen huomioon mahdollisesti aikaisemmin suoritettu yleinen lisensiaattiseminaari ja lisensiaatintutkimuksen valmistumisaste. Jatkokoulutustoimikunnan puheenjohtaja pyytää asiassa tarvittaessa lausunnon opiskelijan työnohjaajalta. Vanhan tutkinnon mukainen teoreettinen kuulustelu vastaa uuden tutkinnon teoreettisen kuulustelun ensimmäistä osaa.

Mikäli opiskelija on uuden tutkintoasetuksen mukaiseksi lisensiaatin tutkintoa suorittavaksi opiskelijaksi siirtyessään suorittanut vanhan tutkinnon sivuaineopintoihin kuuluvia tenttejä, tenttisuoritukset otetaan opiskelijan pyynnöstä ylimääräisinä opintoina tutkintotodistukseen.

Hyväksytyt laudaturkirjoitukset, josta opiskelija on pitänyt asianomaisessa aineessa alustuksen, tulee opiskelijan pyynnöstä ottaa huomioon aineen jatkokoulutusseminaarisuorituksena.

Mikäli sivuaineopinnot suorittanut opiskelija haluaa vaihtaa pääainetta ja esimerkiksi laajentaa laudaturkirjoituksena lisensiaatintyötä, hänen tulee keskustella laudaturkirjoitusta ohjanneen tai sen tarkastaneen opettajan kanssa. Pääaineen vaihtamisesta tulee ilmoittaa oppiaineen vahvistamista ja työnohjaajan määräämistä koskevalla ilmoittautumislomakkeella. Tiedekunta vahvistaa uuden oppiaineen ja määrää työnohjaajan.

Lisensiaatin tutkintoa suorittavan siirtyminen tohtorin tutkintoa suorittavaksi opiskelijaksi

Mikäli vanhan tutkintoasetuksen mukaista lisensiaatin tutkintoa suorittava opiskelija haluaa siirtyä suorittamaan tohtorin tutkin-

toa, hänen on tehtävä tohtorin tutkinnon suorittamisoikeutta koskeva hakemus, sen tekemistä koskevien määräysten mukaisesti.

Suorittamisoikeuden saatuaan opiskelija voi lukea tohtorin tutkinnon jatkokoulutusohjelmaan kuuluvina opintoina hyväksi aikaisemmat opinnot samojen periaatteiden mukaisesti kuin uuden tutkintoasetuksen mukaiseen lisensiaatin tutkintoon siirtyvät opiskelijat.

Ammatillispainotteinen lisensiaatin tutkinto

Oikeustieteen lisensiaatin tutkintoa suorittava opiskelija voi korvata osan tutkinto-vaatimuksista osallistumalla valtakunnallisen OTL-tutkinnon ammatillisesti painottuvaa koulutusohjelmaa suunnittelevan johtoryhmän järjestämille ammatillispainotteisille opintojaksoille, jotka tiedekunta on hyväksynyt oikeustieteellisen jatkokoulutusohjelman osaksi. Opintojaksot on tarkoitettu ensisijaisesti opiskelijoille, joiden jatkoopintoihin ja tutkimustyöhön kunkin opintojakson aihepiiri liittyy. Tutkintoon kuuluvien opintosuoritusten korvaamisesta päättää oppiaineen osalta työnohjaaja ja yleisen osan osalta jatkokoulutustoimikunta tai sen valtuuttamana toimikunnan puheenjohtaja. Korvatuksi tulevan opintosuorituksen laajuudesta päätetään samassa yhteydessä, koska tiedekunnan OTL-tutkintoon kuuluvien opintosuoritusten laajuutta ei ole määritelty opintoviikkoina.

Tiedekunnan jatkokoulutustoimikunta voi antaa korvattavien opintosuoritusten laajuudesta yhtenäisiä suosituksia sekä antaa työnohjaajan pyynnöstä yksittäisen lausunnon korvattavan opintosuorituksen laajuudesta.

Syksyllä 2002 aloittavia opintojaksoja ovat yleinen metodiseminaari, oikeustieteellisen tutkimustavan ydinkohdat jatkotutkinnon tarpeisiin, EY:n sisämarkkina- ja kilpailu-

oikeus, kansainvälinen kauppa, yritysrahoitus ja kansainvälinen kilpailu, luonnonarvot ympäristönkäyttöhankkeissa, rikos- ja rikosprosessioikeuden kurssi, moderneista rikoksista, verkkoviestintä ja digitaalinen identiteetti, periaatteet ja käytäntö vero-oikeustutkimuksessa sekä julkisuus ja henkilönsuoja. Hakuaika näille opintojaksoille päättyi 31.5.2002, mutta mahdollisuudesta ilmoittautua myöhemmin voi tiedustella asianomaisen opintojakson vastaavalta opettajalta (ks. <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/jatko/ohjeita.html>) tai tiedekunnan jatkokoulutussihteeriltä.

Ilmoittautuminen läsnäolevaksi

Tutkintoja suorittavan opiskelijan, joka aikoo osallistua opetukseen tai tentteihin, on oltava läsnäolevana yliopiston kirjoissa. Opiskelija, joka ei aio osallistua opetukseen tai tentteihin, voi ilmoittautua poissaolevaksi. Läsnä- tai poissaolo ilmoitus on tehtävä ajalla 2.5.-15.9. Ilmoituksen voi

tehdä postitse, sähköpostitse osoitteella neuvonta@helsinki.fi, puhelimitse (puh. 191 22244) tai käymällä neuvontatoimistossa. **Opiskelija, joka ei tee ilmoitusta 15.9. mennessä, menettää opiskeluoikeutensa.** Tämän jälkeen opiskelijan pitää hakea opiskeluoikeutta tiedekunnasta erillisellä lomakkeella. Lisäksi opiskelija joutuu maksamaan uudelleenkirjoittautumismaksun (34 euroa).

Opintoneuvonta

Neuvontaa jatkokoulutusasioissa antaa jatkokoulutussihteerit, joka on tavattavissa tiistaisin kello 10-11 tai sopimuksen mukaan, huone P541, puh. 191 24367, sähköposti oik-jatkokoulutus@helsinki.fi. Esittelijänä jatkokoulutusasioissa toimii hallintopäällikkö Tarja Pellinen, joka on tavattavissa tiistaisin kello 11-12 tai sopimuksen mukaan, puh. 191 22463, sähköposti Tarja.Pellinen@Helsinki.fi.

Tutkintovaatimukset

1) Yleinen osa

a) Tieteenteorian luennot

Dos. **Raimo Siltala** pitää tieteenteorian luentosarjan (12 + 12 h) seuraavasti: sl 19.9.-24.10., to klo 14-16. 19.9., 3.10, 17.10. PR pieni juhlasali ja 26.9.,10.10 ja 24.10 PR sali 5 ja kl 23.1.-27.2., to klo 14-16 PR pieni juhlasali paitsi kerrat 30.1 ja 27.2 PR sali 5. Poikkeuksellisesti luentosarjan voi korvata kirjantenttisuorituksena, johon kuuluvat seuraavat teokset:

Kyösti Raunio: Positivismi ja ihmistiede. Sosiaalitutkimuksen perustat ja käytännöt (Gaudeamus, 1999)

John R. Searle: The Construction of Social Reality (Penguin, 1995)

Jos tieteenteorian suorittaa kirjantenttinä, sen voi suorittaa yhdessä teoreettisen kuulustelun yleisen osan kanssa.

b) Teoreettinen kuulustelu

Teoreettinen kuulustelu: yleinen osa (OTL ja OTT -tutkinto)

Tutkintovaatimukset

1) **Roger Cotterrell:** The Politics of Jurisprudence. A Critical Introduction to Legal Philosophy (Butterworths, 1989)

2a) **H.L.A. Hart:** The Concept of Law (Oxford University Press, 2. p., 1994) tai:

2b) **Ronald Dworkin:** Taking Rights Seriously. 2.p. (Harvard University Press, 1978)

3) **Duncan Kennedy:** A Critique of Adjudication {fin de siècle} (Harvard University Press, 1997)

tai:
Professori **Aulis Aarnio** luennoi oikeuden suhteesta kieleen sekä oikeudellisesta argu-

mentaatioteoriasta ”Oikeus ja kieli: oikeudellisen argumentaatioteorian perusteet” sl 16.9, 17.9. ja 18.9. ma-ke klo 12-16 PR pieni juhlasali ja valtakunnansyyttäjä **Matti Kuusimäki** ”Legalistinen rikosvastuu - oikeushistoriaako?” to 26.9. klo 16-18 Pr sali 1. Luontosarjan hyväksytyt suorittaminen korvaa teoreettisen kuulustelun kohdan (3) eli Duncan Kennedyn kirjan A Critique of Adjudication {fin de siècle} tai, jos sanottu tentti on jo suoritettu, 14 jatkokoulutuspiisettä.

Mikäli teoreettisen kuulustelun yleisen osan (kohdat 1-3) suorittaa yhdessä tieteenteorian kanssa, kumpikin osakuulustelu on suoritettava hyväksytyllä arvosanalla.

Teoreettinen kuulustelu: erityinen osa (OTT-tutkinto)

Sopimuksen mukaan. Esimerkiksi kolme alan väitöskirjaa tai vastaavaa muuta tutkimusta, joissa painopiste on oikeustieteen tietyn osalohkon teoreettis-metodisilla kysymyksillä tai, vaihtoehtoisesti, vastaava määrä aineen professorin kanssa sovittavaa oikeusteoria-kirjallisuutta.

c) Yleinen jatkokoulutusseminaari

Opetus

Yleinen jatkotutkintoseminaari
Professori **Raimo Siltala** ohjaa yleistä jatkotutkintoseminaaria tiedekuntahuoneessa torstaisin klo 16-18. Ensimmäinen kokoon-tuminen syyslukukaudella on 19.9. ja kevät-lukukaudella 16.1., jolloin jaetaan kyseisen alkavan lukukauden alustus- ja opponointi-vuorot. Yleisessä jatkotutkintoseminaarissa käsitellään jatko-opiskelijoiden omia tutki-mushankkeita, keskittyen yleisiin, teoreet-tisiin ja metodiopillisiin kysymyksiin sekä

valittujen tutkimusmenetelmien avulla saatavien tai jo saatujen tutkimustulosten esittelyyn. Pääpaino on toisin sanoen oikeudellisen metodioopin miten tutkia oikeutta? -kysymyksillä aineellisoikeudellisten mikä on voimassa olevan oikeuden sisältö? -kysymysten sijaan. Suositeltavana oheislukemistona seminaarityöskentelyyn on Siltala, ”Oikeustieteen tutkijan itseymmärryksestä”, Lakimies 2002/1, s. 95-100.

Yleinen tutkijaseminaari

Professori **Raimo Siltala** ohjaa yleistä tutkijaseminaaria eli ns. väitöskirjaseminaaria tiedekuntahuoneessa keskiviikkoisin klo 16-18 myöhemmin ilmoitettavina ajankohtina. Ensimmäinen kokoontuminen on ke 25.9. klo 16. Tutkijaseminaarissa analysoidaan oikeustieteellisiä väitöskirjoja ja vastaavia muita tutkimuksia. Työskentelyn painopiste on tutkimuksessa omaksuttujen tieteen-teoreettisten ja oikeusteoreettisten kysymysten analyysillä. Teoksen kirjoittaja saatetaan myös kutsua seminaariin kuultavaksi, kun kyseistä teosta on ensin seminaarissa käsitelty. Perinteisten oikeustieteellisten tutkimusten ohella tutkijaseminaarissa on käsitelty myös kirjallisuudentutkimusta, musiikintutkimusta, merkkejä ja merkityksiä tutkivaa semiotiikkaa, oikeusteologiaa sekä teoreettista filosofiaa ja näiden suhdetta oikeustutkimukseen.

Dworkin-seminaari

Professori **Raimo Siltala** ohjaa Ronald Dworkinin Taking Rights Seriously -teokseen keskittyvää seminaaria torstaisin klo 14-16, alkaen 31.10. Seminaarissa käsitellään kirjan keskeisiä teemoja opiskelijoiden laatimien alustusten sekä ryhmässä käytävän yleiskeskustelun avulla. Seminaari on lukupiirityyppinen ja edellyttää siis käsiteltävään teokseen perehtymistä. Alustusajat ja aiheet jaetaan ensimmäisellä kokouksella, joka on (poikkeuksellisesti) keskiviikkona 9.10. Fab. 24 sh 417. Varsinaiset seminaari-istunnot alkavat siis torstaina 31.10. klo 14 myöhemmin ilmoitettavan tarkemman aikataulun mukaisesti.

Oikeudellinen argumentaatioteoria -luentosarja (14 h)

Professori **Aulis Aarnio** luennoi oikeuden suhteesta kieleen sekä oikeudellisesta argumentaatioteoriasta ”Oikeus ja kieli: oikeudellisen argumentaatioteorian perusteet” sl 16.9, 17.9. ja 18.9. ma-ke klo 12-16 PR pieni juhlasali ja valtakunnansyyttäjä Matti Kuusimäki ”Legalistinen rikosvastuu - oikeushistoriaako?” to 26.9. klo 16-18 Pr sali 1. Luentosarjan hyväksytyt suorittaminen korvaa teoreettisen kuulustelun kohdan (3) eli Duncan Kennedyn kirjan A Critique of Adjudication {fin de siècle} tai, jos saanut tentti on jo suoritettu, 14 jatkokoulutus pistettä.

Oikeus ja kirjallisuus -seminaari

Yliopistolehtori **Ari Hirvonen** ohjaa yleistä jatkokoulutusseminaaria teemasta Oikeus ja kirjallisuus, jonka ensimmäinen kokoontuminen on maanantaina 30.9. 16-18 P572, jolloin sovitaan seminaarin tarkemmasta ohjelmasta ja työskentelytavoista. Seminaarilla pyritään keskittymään humanistisiin tieteisiin, erityisesti filosofiaan, kirjallisuustieteeseen ja estetiikkaan, pohtien niiden merkitystä oikeustieteellisen tutkimuksen kannalta. Seminaari työskentelee lukupiirinä, jossa osallistujat alustavat vuorollaan käsiteltävästä teoksesta. Lukukauden aikana käsitellään yhdessä sovitun kirjailijan teoksia sekä niiden elokuva- ja teatterisovituksia kysymällä miten oikeus ja oikeudelliset käytännöt ilmenevät kirjallisuudessa kiinnittäen samalla huomiota siihen kuinka humanististen tieteiden teorioita ja metodeja voitaisiin soveltaa oikeudellisiin teksteihin.

Sopimusoikeus teoriassa ja käytännössä –seminaari (20 h)

Dosentti **Soile Pohjonen** johtaa Sopimusoikeus teoriassa ja käytännössä –seminaaria. Seminaarissa pohditaan, mitä ajattelutapoja ja taustafilosofioita eri sopimusoikeuden suuntauksat edustavat, ja mitä ihmiskuvia ja käsitteitä ympäröivästä todellisuudesta ne ilmentävät. Seminaarissa käsitellään erilaisia sopimusoikeuden suuntauksia sekä perehdytään

käytännön sopimustaitoihin ja ennakoivaan sopimiseen. Edellyttää aktiivista osallistumista ja alustusten pitämistä. Seminaarin alkukokous (= aiheiden jako) ma 23.9. klo 15-17 salissa P 549 ja seminaari-istunnot ma 7.10., 14.10., 21.10., 28.10., 4.11. klo 14-18 salissa P 549. Seminaari edellyttää aktiivista osallistumista ja alustusten pitämistä. Ennako-

ilmoittautuminen viimeistään 16.9. mennessä, soile.pohjonen@helsinki.fi. Seminaari on yhteinen OTK-tutkintoja ja oikeustieteen jatkotutkintoja suorittaville. Osallistujien määrä on rajoitettu enintään 20 opiskelijaan. Opintoehvityksestä jatko-opintojen osana sovitaan erikseen myöhemmin.

2) Erityinen osa

Yleinen siviilioikeus

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

Teoksista sovitaan yksilöllisesti aineen professorin kanssa. Vaihtoehtoina ovat muun muassa seuraavat teokset.

Atiyah, P., Accidents, compensation and the law (1987 tai uudempi), **Atiyah, P.**, Essays on contract (1986 tai uudempi), **Atiyah, P.**, Promises, morals and law (1981), **Collins, H.**, The Law of Contract (1994), **Zweigert, K. - Kötz, H.**, An Introduction to Comparative Law, Part 2, 3rd ed. (1998), s. 323-708, **Runesson, E.**, Rekonstruktion av ofullständiga avtal: särskilt om köplagens reglering av risken för ökade prestationskostnader (1996), **Grönfors, K.**, Ställningsfullmakt och bulvanskap (1961), **Halila, J.**, Saamisoikeuksien kuittauksesta (1961), **Muukkonen, P.J.**, Muotosäännökset (1958), **Pöyhönen, J.**, Sopimus-oikeuden järjestelmä ja sopimusten sovittelu (1988), **Wilhelmsson, T.**, Social Contract Law and European Integration (1995), **Nybergh, F.**, Avtalsfrihet - rätt till avtal: en nordisk undersökning om kontraheringsplikt till förmån för privatpersonen (1997), **Taxell, L.E.**, Avtal och rättsskydd (1972), **Taxell, L.E.**, Skadestånd vid avtalsbrott (1993), **Ämmälä, T.**, Sopimuksen pätemätömyyden korjaantumisesta (1993), **Hemmo, M.**, Vahingonkorvauksen määräytymisestä sopimussuhteissa (1994).

(ii) oppiaineen yleinen jatkokutkintotentti

Teoksista sovitaan yksilöllisesti aineen professorin kanssa. Vaihtoehtoina ovat muun muassa edellä syventävien opintojen

alkutenttiä vastaavan kuulustelun kohdalla mainitut teokset.

(iii) jatkokutkintotentin erityinen osa

Jatkokutkintotentin erityisen osan tutkinto-vaatimuksista sovitaan erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Siviilioikeuden jatkokoulutusseminaari kokoontuu yksityisoikeuden laitoksen seminaarihuoneessa 3.9, 27.9, 23.10, 12.11, 13.12, 13.1, 12.2, 12.3, 2.4, 23.4 ja 16.5 klo 16-18. Tarkemman tiedon ohjelmasta saa sähköpostitse. Postituslistalle haluavia pyydetään ilmoittautumaan Mika Hemmölle (mika.hemmo@helsinki.fi).

Kauppa-oikeus

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

Tutkintovaatimuksista voidaan aina myös sopia erikseen kuulustelun vastaanottavan opettajan kanssa. Opiskelijan, joka on jo suorittanut opinto-oppaassa mainittuja teoksia opintojen aiemmassa vaiheessa, tulee aina sopia korvaavista teoksista.

Yhteisöoikeus

- 1) **Bergström, C. - Samuelsson, P.**, Aktiebolagets grundproblem (2001).
- 2) **Andersen, P.K. (toim.)**, Selskabers organisation (1997).
- 3) **Airaksinen, M. - Jauhiainen, J.**, Osakeyhtiölaki (1997).
- 4) **Feldman, D. - Meisel, F.**, Corporate and Commercial Law: Modern developments (1996), s. 1-203, 277-393.
- 5) **Timonen, P.**, Corporate Governance: Instituutiot ja lainsäädännön merkitys (2000).

Immateriaalioikeus

- 1) **Castrén, M.**, Toiminimi (1984), s. 15-210 tai **Essen, E.**, Firmarätt (1998).
- 2) **Domeij, B.**, Focus på patenträtten (1997) ja a) **Heinonen, K.**, Innovaatio-oikeus (1999) tai b) **Kivi-Koskinen, T.**, Työsuhdekeksinnöt (2000).
- 3) **Olsson, H.**, Copyright och internationell upphovsrätt, 7 painos (1998).
- 4) **Drockila, L.**, Tavaramerkin sekoitettavuudesta ja harhaanjohtavuudesta (1986), s. 17-343 tai **Ruth Annand & Helen Norman**, Blackstone's Guide to the Community Trade Mark paitsi luvut 8 ja 11 (1998) ja **Castrén, M.**, Sekoitettavuus ja miellelyhtymä tavaramerkkioikeudessa, Defensor Legis 2000, s. 314-325 sekä **Tiili, V.**, Yhteisön tavaramerkki ja EY:n 1. oikeusasteen tuomioistuin, Lakimies 1998, s. 90-99 tai em. kahden artikkelin sijasta **Wessman, R.**, Förväxlingsläran under förändring i Europa, NIR 1998, s. 486-497 ja **Pawlo, M.**, Domännamnens juridiska status, NIR 1998, s. 146-156.
- 5) **Koktvedgaard, M. - Levin, M.**, Lärobok i Immaterialrätt (2000)
- 6) **Correa, C. & Abdulqawi, Y. (eds.)** Intellectual Property and International Trade: The TRIPS Agreement (1998), kohdan 1, 2, 3, 4 tai 5 sijasta.

Markkinaoikeus

- 1) **Aaltonen, M. - Saarinen, Y. - Waismaa, M.**, Johdatus yhteismarkkinaoikeuteen (1993) s. 1-290 tai **Howells, G.**, European Business Law.
- 2) **Bernitz, U.**, Otillbörlig konkurrens mellan näringsidkare (1993) tai **Sisula-Tulokas, L. (toim.)**, Ulkomaankauppa-oikeus (1998) tai **Mentula, A.**, Kartellit Suomen ja EY:n kilpailuoikeudessa (2002).
- 3) **Rissanen, K. - Korah, V.**, EY:n ja Suomen kilpailuoikeus (1991) tai **Leivo, K. - Leivo, T.**, Euroopan yhteisön kilpailuoikeus (1997).
- 4) **Anttila, T.**, Pankit, riskit ja sääntely (1996) tai **Kuoppamäki, P.**, Määrävän markkina-aseman väärinkäyttö ja fuusiovalvonta EY:n kilpailuoikeudessa (1992) tai **Timonen, P.**, Määräysvalta,

hintaa ja markkinavoima (1997) tai **Rudanko, M.**, Arvopaperimarkkinat ja siviilioikeus (1998).

Kuluttajaoikeus

- 1) **Reich, N.**, Europäische Verbraucherrecht (1996) tai **Howells, G. - Wilhelmsson, T.**, EC Consumer Law (1997).
- 2) **Wilhelmsson, T. - Kaukonen, K. (toim.)**, Euroopan integraatio ja sosiaalinen sopimusoikeus (1993), tai **Wilhelmsson, T.**, Social Contract Law and European Integration (1995).
- 3) **Mononen, M.**, Kohtuuttomat sopimusehdot EY:n ja Suomen kuluttajaoikeudessa (1993) tai **Haverinen, S.**, Yhdentymisen vaikutus Suomen kuluttajahallinnon rakenteisiin (1994) tai **Nybergh, F.**, Avtalsfrihet - rätt till avtal (1997), s. 89-300 tai **Bärlund, J.**, Reklamation i konsumentavtal (2002).
- 4) **Wilhelmsson, T. - Rudanko, M.**, Tuotevastuu (1991) ja **Wallin, C.-H.**, Markkinavalvonnan järjestäminen Suomessa (1991).

(ii) oppiaineen yleinen jatkokutkintotentti

Tutkintovaatimuksista voidaan aina myös sopia erikseen kuulustelun vastaanottavan opettajan kanssa. Opiskelijan, joka on jo suorittanut opinto-oppaassa mainittuja teoksia opintojen aiemmassa vaiheessa, kuten perustutkinnon täydentävissä opinnoissa, tulee aina sopia korvaavista teoksista.

Yhteisöoikeus

- 1) **Davies, P.L.**, Gower's Principles of Modern Company Law (1997) tai **Cheffins, B.**, Company Law (1997).
- 2) **Tolonen, J.**, Der allgemeine Erklärungsgrund der wirtschaftlichen Ordnung und seine Anwendung auf das Aktiengesellschaftsrecht tai **Toiviainen, H.**, Osakeyhtiön toimitusjohtajan asema (1992) tai **Aoki, M.**, Information, Corporate Governance and Institutional Diversity. Competitiveness in Japan, the USA, and the Transitional Economies

(2000).

- 3) **Timonen, P.**, Määräysvalta, hinta ja markkinavoima (1997) tai **Kaisanlahti, Timo**, Sidosryhmät ja riski pörssi-yhtiössä (1999) s.1-159 sekä osa II, Artikkelit
- 4) **Toiviainen, H.**, Suomen yhteisöoikeuden arvoperusta (2002).
- 5) **Timonen, P.**, Corporate Governance: Instituutiot ja lainsäädännön merkitys (2000).

Immateriaalioikeus

- 1) **Cornish, W.R.**, Intellectual Property: Patents, Copyrights, Trade Marks and Allied Rights (1999) tai **Tritton, Guy**, Intellectual Property in Europe (1996).
- 2) **Koktvedgaard, M.**, Immaterialretspositioner (1965).
- 3) **Essén, E.W. - Sterner, G.**, Mönster och brukskonst (1971) tai **Godenhielm, B.**, Patenskyddets omfattning i europeisk och nordisk rätt (1993) tai **Domeij, B.**, Läkemedelspatent (1998) tai **Rahnasto, I.**, How to Leverage Intellectual Property Rights (2001).
- 4) **Oesch, R.**, Oikeus valokuvaan (1993) tai **Salokannel, M.**, Ownership in Rights of Audiovisual Productions (1997) tai **Nordell, P.J.**, Rätten till det visuella (1997) tai **Holmqvist, L.**, Varumärkets särskiljningsförmåga (1999) tai **Urde, M.**, Märkesorientering. Utveckling av varumärken som strategiska resurser och skydd mot varumärkesdegeneration (1997).

Markkinaoikeus

- 1) **Goyder, D.G.**, EC Competition Law (1998) tai **Whish, R.**, Competition Law, (3. painos, 1993 tai uudempi), s. 1-47, 186-510, 526-550, 598-608 sekä 614-729 (4. painoksen ilmestyttyä vastaavat osat siitä) tai **Faull, J. - Nikpay, A. (ed)**, The EC Law of Competition. (1999) s. 1080.
- 2) **Kapteyn, P.J.G. - Van Themaat, P. Verloren**, Introduction to the Law of European Communities (1998) s. 575-940.
- 3) **Bernitz, U.**, Otillbörlig konkurrens mellan näringsidkare (1993) tai **Rahnasto, I.**, How to Leverage Intellectual Property

Rights (2001).

- 4) **Neale, A.O. - Goyder**, The Antitrust Law of the USA ja Bernitz, U., Den nya svenska konkurrenslagen (1996).

Kuluttajaoikeus

- 1) **Cranston, R.**, Consumers and the Law (1984) tai **Wilhelmsson, T.**, Twelve essays on Consumer Law and Policy (1996).
- 2) SOU 1993:59, Ny marknadsföringslag.
- 3) **Luft, J.**, Konsumentköp av personbilar (1977) tai **André, M.**, Marknadsföringsansvar tai **Reich, N. - Woodroffe, G.**, European Consumer Policy after Maastricht (1994).
- 4) **Ramsay, I. (toim.)**, Consumer Law (1992).

(iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Jatkotutkintotentin erityisen osan tutkinto-vaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaarit

Dos. **Rainer Oesch** johtaa immateriaalioikeuden jatkokoulutusseminaaria kuukausittain jatkuvana. Ajasta ja paikasta ilmoitetaan postituslistalla oleville sekä ilmoitustaululla. Prof. **Martti Castrén** johtaa kauppa-oikeuden jatkokoulutusseminaaria. Kustakin seminaaritulaisuudesta ilmoitetaan erikseen ilmoitustaululla ja sähköisellä postituslistalla oleville henkilöille.

Esineoikeus

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

Linjavaihtoehtoista ja tutkintovaatimuksista on aina sovittava aineen professorin kanssa.

A. Omistus- ja käyttöoikeus

- 1) **Paasto, P.**, Omistuskäsitteistön rakenteesta (1994)
- 2) **Kartio, L.**, Rakennuksen omistajan oikeusasemasta (1974) tai **Tepora, J.**, Omistuksenpidätyksestä (1984).
- 3) **Wirilander, J.**, Käyttöoikeudesta kiinteistöön (1980).
- 4) **Rodhe, K.**, Handbok i sakrätt (1985).
Sekä jokin seuraavista:
- 5) **von Eyben, W.E.**, Formuerettigheder (1979 tai uudempi), **Lilleholt, K.**, Godtruerverv og kreditorvern (1989 tai uudempi), **von Eyben, W.E. - Vinding-Kruse, A.**, Inledning til Formueretten (1987 tai uudempi).
- 6) **Kaisto, J.**, Sopimusvapaus, laki ja maksusuoja (2001).

B. Vakuusoikeus

- 1) **Tepora, J.**, Omistuksenpidätyksestä (1984) tai **Tuomisto, J.**, Omistuksenpidätys ja leasing (1988).
- 2) **Havansi, E.**, Panttioikeus osakkeeseen I (1979).
- 3) **Lilleholt, K.**, Godtruerverv og kreditorvern (1989 tai uudempi) tai **Helander, B.**, Kreditsäkerhet i lös egendom (1984).
- 4) **Walín, G.**, Panträtt (1998).
- 5) **Walín, G.**, Om företagshypotek (1995).
- 6) **Tepora, J. - Takki, T.**, Factoring (1994).
- 7) **Björn, B.**, Factoring (1995).
- 8) **Millqvist, G.**, Finansiell leasing (1986).
- 9) **Wood, P.R.**, Comparative Law of Security and Guarantees (1995).
- 10) **Månsson - Andersson (toim.)**, Värdepapperisering (1995).
- 11) **Tuomisto, J.**, Vuokranantaja ja vuokralaisen konkurssi (1991).
- 12) **Tytko, D.**, Grundlagen der Projektfinanzierung (1999).

C. Kirjaamisoikeus

- 1) **Koulu, R.**, Legaalista kiinteistöpantioikeuksista (1986) ja **Koulu, R.**, Irtaimen esineen omistuksen kirjaamisesta. Oikeustiede - Jurisprudentia XX (1987), s. 187-232.
- 2) **Tuomisto, J.**, Tyypipakosta aikapriori-

teettiin (1993).

- 3) **Ojanen, I. - Sutinen, J.**, Yrityskiinnitys (1991) ja **Tepora, J.**, Yrityskiinnityksen suhde auto-, alus- ja ilma-aluskiinnitykseen, DL 1990 s. 587-625.
- 4) **Helander, B.**, Kreditsäkerhet i lös egendom (1984) ss. 531-585.
- 5) **Koulu, R.**, Kirjaamisesta arvosuusjärjestelmässä, LM 1992 s. 477-505 ja **Kaisto, J.**, Valtuutus ja arvo-osuuden luovutus (1993).
- 6) **Göransson, U.**, Traditionsprincipen (1985).
- 7) **Illum, K.**, Tinglysning (1994)

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotenti

Tenttikirjallisuudesta on sovittava erikseen ennen tenttiin ilmoittautumista. Tenttiin kuuluu valittua kirjallisuutta 1200-1500 sivua, eli yhteensä 4-5 kirjaa ja mahdollisesti niitä täydentäviä artikkeleita. Teokset valitaan siten, ettei aiemmin tentittyjä teoksia käytetä.

- 1) **Zitting, S.**, Omistajanvaihdoksesta silmällä pitäen erityisesti lainhuudatuksen vaikutuksia (1951).
- 2) **Forsell, H.**, Tredjemansskyddets gränser (1976).
- 3) **Håstad, T.**, Sakrätt avseende lös egendom (1994).
- 4) **Hessler, H.**, Allmän sakrätt (1973).
- 5) **Braekhus, S. - Haerem, A.**, Norsk tingsrett (1964).
- 6) **Illum, K.**, Dansk tingsret (viim. p.).
- 7) **Schapp, J.**, Sachenrecht (1994).
- 8) **Lawson, F.H. - Rudden, B.**, The Law of Property (1993).
- 9) **Kaisto, J.**, "Tiesi tai olisi pitänyt tietää" (1997).
- 10) **Kaisto, J.**, Sopimusvapaus, laki ja maksusuoja (2001).
- 11) **Persson, A.H.**, Förbehållsklausuler (1998)

(iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Jatkotutkintotentin erityisen osan tutkinto-vaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Jarno Tepora** johtaa tutkijaseminaaria
sl 16.9., 14.10., 18.11. maanantaisin klo 18-
20 yks. oik. laitoksen sh. ja kl 27.1., 17.2.,
24.3., 28.4. ja 19.5. maanantaisin klo 18-20
yks. oik. laitoksen sh.

Perhe- ja jäämistöoikeus

a) Kuulustelu

(i) syventävien opintojen alkutenttiä
vastaava kuulustelu

Seuraava luettelo on vain ohjeellinen.
Tutkintovaatimuksista aina sovittava
erikseen aineen professorin kanssa

A. Perintö- ja testamenttioikeus

- 1) **Aarnio, A.**, Perillisen oikeusasemasta (1967).
- 2) **Saarenpää, A.**, Tasajaan periaate (1980).
- 3) **Walín, G.**, Kommentar till Ärvdabalken. Del I (1993).
- 4) **Schmidt, T.S., (red)** Arveret (2.p. 1991) tai osia teoksesta.
- 5) **Kangas, U.**, Lahja (1993).
- 6) **Saarenpää, A.**, Perintö ja jäämistö (1994).
- 7) **Lødrup, P.**, Arverett. 4. utgave (1999).

B. Avioliitto-oikeus

- 1) **Saarenpää, A.**, Avioliittolain muutokset (4.p. 1992).
- 2) **Koulu, R.**, Hakemusasioista erityisesti avioeroasioiden kannalta (1989).
- 3) **Mahkonen, S.**, Avioero (1980).
- 4) **Teleman, Ö.**, Bodelning under äktenskap och vid skilsmässa (1998).
- 5) **Lund-Andersen (& alt.)**, Familieret (4. udegave 1996).
- 6) **Tottie, L.**, Äktenskapsbalken (1990).
- 7) **Strøm Bull, K.**, Avtaler mellom ektefeller (1993).
- 8) **Giesen, D.**, Familienrecht (1994)
- 9) **Cretney, S & Masson, J.**, Principles of

Family Law (6th edition 1997)

- 10) **Bradley, D:** Family Law and Political Culture (1996)
- 11) **Lødrup, P.**, Familieretten. 3. utgave (1997).
- 12) **Glendon, M.**, The Transformation of Family Law (1989).
- 13) **Weitzman, L - Maclean, M (ed.)**, Economic Consequences of Divorce (1992).
- 14) **Fineman, M.**, The Illusion of Equality (1991).

C. Lapsi- holhous- ja nimioikeus

- 1) **Kangas, U.**, Uskottu mies holhous-oikeuden järjestelmässä (1987).
- 2) **Walín, G.**, Föräldrabalken och internationell föräldrarätt (1996).
- 3) **Savolainen, M.**, Lapsen huolto ja tapaamisoikeus (1984).
- 4) **Jäterä-Jareborg, M.**, Lapsi kansainvälisissä suhteissa. Teoksessa Mattila, H. (toim.), Lapsioikeuden pääpiirteet (2.p. 1984), s. 301-333.
- 5) **Kangas, U.**, Ihmisen nimi (1991).
- 6) **Mikkola, M. - Helminen, J.**, Lastensuojelu (1994).
- 7) **Köhler, W - Luthin, H.**, Handbuch des Unterhaltsrechts (8. Auflage 1993).
- 8) **Belling & alt.**, Das Selbstbestimmungsrecht Minderjähriger bei medizinischen Eingriffen (1994).
- 9) **Agell, A (red.)**, Familjestöd, familjebegrepp och underhållsskyldighet mot barn i de nordiska länderna (1996)
- 10) **Mahkonen, S.**, Voidaanko lasta lailla suojella? (1991)

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotentti

Linjavallinnasta ja tenttikirjallisuudesta on sovittava erikseen ennen tenttiin ilmoittautumista. Tenttiin kuuluu valitun ryhmän kirjallisuutta 1.200-1.500 sivua, eli yleensä 4-5 kirjaa ja mahdollisesti niitä täydentäviä artikkeleita. Teokset valitaan siten, että projektitentissä tai syventävien opintojen alkutentissä luettuja teoksia ei käytetä.

A. Testamenttioikeus

- 1) **Aarnio, A.**, Testamentin tulkinta-

- säännöistä: tulkintaperiaatteiden ja -ohjeiden teoreettista tarkastelua. Teoksessa Juhlajulkaisu Matti Ylöstalo (1987), s. 5-15 sekä **Timonen, P.**, Väit-
tämisen- ja todistustaakkasäännösten merki-
tys testamentin tulkintaprosessissa. Oikeustiede - Jurisprudentia 1988, s. 327-367 ja yksi seuraavista: **Aarnio, A.**, Kysymyksiä testamenttioikeuden alalta (1969) tai **Ylöstalo, M.**, Testamentin moitteesta (1953) tai **Ylöstalo, M.**, Testamentin tulkinnasta (1954).
- 2) **Bailey, S.J.**, The Law of Wills (7.p. 1973).
- 3) **Sherrin, C.H. - Barlow, R.F.D Wallington, R.A.**, William's Law relating to Wills (1987).
- 4) **Mellows, A.R.**, The Law of Succession (uusin painos) tai **Parry and Clark**, The law of succession (9.p.1988)
- 5) **Walin, G.**, Kommentar till Ärvdabalken I (1993).
- 6) **Hermerén, G.**, Tulkinta: tyypejä ja kriteereitä. Teoksessa Lammenranta-Haapala (toim.), Taide ja filosofia (1987), s. 230-260 ja jokin pohjoismainen oikeustoimen tulkintaa koskeva monografia, esim. **Aho, M.L.**, Varallisuus oikeudellisen oikeustoimen tulkinnasta (1968) tai **Vahlén, L.**, Avtal och tolkning (1966) ja
- 7) Erikseen sovittavia testamenttioikeuteen ja suunniteltuun tutkimusteemaan liittyviä osia kohdassa B. Perintöoikeus luettelusta kirjallisuudesta.
- B. Perintöoikeus
- 1) **Arnholm, C.J.**, Arveretten (4.p. 1980)
- 2) **Taksoe-Jensen, F.**, Person-, Familie- og Arveret (1997).
- 3) **Augdall, P. - Hambro, P.E.**, Arveloven med kommentarer (1985).
- 4) **Kralik, W.**, Das Erbrecht. Teos kuuluu sarjaan Ehrenzweig, A., System des österreichischen allgemeinen Privatrechts (1983).
- 5) **Mellows, A.R.**, The Law of Succession (uusin painos) tai **Parry and Clark**, The law of succession (9.p. 1988).
- 6) **Brox, H.**, Erbrecht (uusin painos).
- 7) **von Lübtow, U.**, Erbrecht (1971).
- 8) **Kangas, U.**, Lesken oikeudellinen asema (1982).
- 9) **Lohi, T.**, Vastuu kuolleen henkilön velasta I (1998).
- 10) **Aarnio, A.**, Perillisen oikeusasemasta (1967).
- 11) **Saarenpää, A.**, Tasajaon periaate (1980).
- 12) **Walin, G.**, Kommentar till Ärvdabalken I-II, (uusimmat painokset).
- 13) **Schmidt, T.S.(red)**, Arveret (2.p. 1991 tai 3.p. 1998)
- 14) **Kangas, U.**, Lahja (1993).
- C. Avioliitto-oikeus
- 1) **Koulu, R.**, Hakemusasioista erityisesti avioeroasioiden kannalta (1989).
- 2) **Teleman, Ö.**, Bodelning under äktenskap och vid skilsmässa (1998).
- 3) **Agell, A.**, Underhåll till barn och make (3.p. 1986 tai uudempi).
- 4) **Agell, A.**, Samboende utan äktenskap. Rättsläge och rättspolitik (1982).
- 5) **Eekelaar, J.**, Family Law and Social Policy (2.p. 1984).
- 6) **Eekelaar, J. - Mavis, M.**, Maintenance after Divorce (1986).
- 7) **Bromley, P.M. - Lowe, N.V.**, Bromley's Family Law (7.p. 1987).
- 8) **Hogget, B.M. - Pearl, D.S.**, The Family Law and Society. Cases and Materials (3.p. 1991).
- 9) **Freeman, M.D.A. (ed.)**, Essays in Family Law (1985).
- 10) **Cretney, S.**, Principles of Family Law (5.p. 1990).
- 11) **Glendon, M.A.**, The New Family and the New Property tai The Transformation of Family Law. (1989)
- 12) **Lund-Andersen (ym.)** Familieret (1991).
- 13) **Jänterä-Jareborg, M.**, Partsautonomi och efterlevande makes rättsställning (1989).
- 14) **Mahkonen, S.**, Avioero (1980).
- D. Lapsi- holhous- ja nimioikeus
- 1) **Walin, G.**, Förärbalken och internationell föräldrarätt (1993).
- 2) **Savolainen, M.**, Lapsen huolto ja

- tapaamisoikeus (1984).
- 3) **Kurki-Suonio, K.**, Äidin hoivasta yhteishuoltoon (1999).
 - 4) **Freeman, M.D.A.**, The Rights and the Wrongs of Children (1983).
 - 5) **Smith, L.**, Foreldremyndighet og barnerett (1981).
 - 6) **Beitzke, G.**, Familienrecht (26.p. 1992), s. 179-339.
 - 7) **Lyng Andersen, L. - Iversen, B. - Norgaard, J.**, Umyndiges formue (1988).
 - 8) **Danielsen, S. - Black, N.**, Myndighedsloven (3.p. 1988).
 - 9) **Kangas, U.**, Suomen nimioikeus (1998).
 - 10) **Kaisto, J. - Oulasmaa, P.**, Lapsen elatus (1994).
 - 11) **Halttunen, R.**, Oikeudellisesta ratkaisusta joustavien oikeusnormilauseiden soveltamisalueella (1993).

(iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Jatkotutkintotentin erityisen osan tutkintovaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Mahdollisista seminaareista ilmoitetaan erikseen.

Työoikeus

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

Tutkintovaatimuksista on sovittava aina erikseen aineen professorin kanssa.

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotenti

Opiskelijan valinnan mukaan yksi teos jokaisesta kohdasta 1-4. Aiemmin suoritettuja teoksia ei voida valita. **Teoksista on joka tapauksessa aina**

sovittava erikseen prof. Tiitisen kanssa.

- 1) **Vuorio, J.**, Työsuhteen ehtojen määrääminen (1955) tai **Tiitinen, K-P.**, Työ- ja virkaehtosopimusten neuvottelulausekkeista (1979) tai **Bruun, N.**, Kollektivavtal och rättsideologi (1979) tai **Sulkunen, O.**, Kansainväliset ammattiyhdistysoikeudet (2000).
- 2) **Sarkko, K.**, Työrauhavelvollisuudesta (1969) tai **Sarkko, K.**, Työehtosopimuksen määräysten oikeusvaikutukset (1973) tai **Saloheimo, J.**, Hallintopakosta työsuojelun valvonnassa (1987) tai **Saloheimo, J.**, Uudistuva työympäristö. Työturvallisuuden EY-oikeudelliset perusteet (1996) tai **Nieminen, K.**, Työsuhteen ehtojen sopiminen yhteistoimintamenettelyssä (2000) tai **Valkonen, M.**, Kollektiiviperusteinen irtisanomisuoja (2001).
- 3) **Sipilä, A.**, Suomen työoikeuden käsite ja järjestelmä sekä suhde sosiaaliseen lainsäädäntöön (1938) tai **Aurejärvi, E.**, Urakkasopimus (1976) tai **Kairinen, M.**, Perussuhdeteoriasta työoikeuden yleisten oppien osana (1979).
- 4) **Henning, A.**, Tidsbegränsad anställning (1984) tai **Göransson, H.**, Kollektivavtalet som fredspliktsinstrument (1988) tai **Nyström, B.**, Medling i arbetstvister (1990) tai **Eklund, R.**, Bolagisering - ett mode eller måste (1992) tai **Malmberg, J.**, Anställningsavtalet. Om anställningsförhållandets individuella reglering (1997) tai **Rimsten, O.**, Arbetsdomstolen och lagstiftaren. Om värderingar i rättsligt beslutsfattande (1998) tai **Glavå, M.**, Arbetsbrist och kravet på saklig grund. En alternativrealistisk arbetsrättslig studie (1999) tai **Fransson, S.**, Lönediskriminering (2001)
- 5) Vastaväittäjien lausunnot niistä suomalaisista väitöskirjoista, jotka tenttivä on valinnut suoritettavikseen (LM 1956 s. 267 ss., 1969 s. 578 ss., 1977 s. 83 ss., 1979 s. 384 ss. ja 583 ss., 1980 s. 55 ss., 1988 s. 172 ss., 2001 s. 358 ss. ja 902 ss sekä 2002 s. 457 ss.

(iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Jatkotutkintotentin erityisen osan tutkintovaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Kari-Pekka Tiitinen** johtaa Helsingin yliopiston, Lapin yliopiston, Svenska handelshögskolanin ja Turun yliopiston yhteistä jatkokoulutusseminaaria. Seminaarin tarkka ohjelma ilmoitetaan erikseen.

Ympäristöoikeus

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

Tutkintovaatimuksista sovittava erikseen.

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotenti

- 1) **Ekroos, A.**, Kauneus ja rumuus ympäristöoikeudessa (1995) tai **Mäkinen, E.**, Maankäyttösopimus ja hyvä hallinto (2000).
- 2) **Holma, K.**, Tietäoikeudesta yleiseen tiehen (1982) tai **Kuusiniemi, K.**, Ympäristönsuojelu ja immissioajattelu (1992) tai **Tolvanen, J-P.**, Maankäytön luonnonsojellallinen sääntely (1998).
- 3) **Hollo, E.J.**, Pilaamiskiellon sisältö vesilain mukaan (1976) tai **Vihervuori, P.**, Viranomaisen asianosaispuhevallasta vesiasioissa (1981).
- 4) **Westerlund, S.**, En hållbar rättsordning (1997) tai **Ebbeson, J.**, Compatibility of international and national environmental law (1996) tai **Määttä T.**, Maanomistus-oikeus (1999) tai **Ranta, J.**, Varautumis-periaate ympäristöoikeudessa (2001).
- 5) **Kloepfer, M.**, Umweltrecht s. 10 – 467 (vain korpuksiksi) (1998) tai **Prieur, M.**,

Droit de l'environnement (2000) tai **Ball, S. - Bell, S.**, Environmental Law (1998) s. 1-263 ja 379-447.

(iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Jatkotutkintotentin erityisen osan tutkintovaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaarit

Prof. **Erkki J. Hollo** pitää ympäristöoikeuden jatkokoulutusseminaarin sl 24.9. alkaen ja kl 21.1. alkaen joka toinen viikko tiistaisin 18-20 F 24 sh 417. Hän pitää avoimen ympäristöoikeuden metodiseminaarin jatko-opiskelijoille sl 24.9. alkaen ja kl 21.1. alkaen joka neljäs viikko tiistaisin 16-18 F24 sh 417.

Eurooppaoikeus

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

Sopimuksen mukaan valittavat teokset. Seuraavasta luettelosta on kuitenkin tentittävä yksi teos:

- 1) **Hartley, T.C.**, The Foundations of European Community Law, Oxford 1998.
- 2) **Shaw, J.**, Law of the European Communities, London 1996.
- 3) **Craig, P. - de Búrca, G.**, EU Law. Oxford 1998, s. 1-348.

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotenti

Aineen professorin kanssa sovittavat teokset, yhteensä n. 1500 sivua. Seuraavasta luettelosta on tentittävä kuitenkin vähintään kaksi teosta:

- 1) **Anderson, David, W.K.**, References to the European Court (London 1995).

- 2) **Craig - de Búrca**, The Evolution of EU Law, luvut 1-9, 12 ja 14.
- 3) **Dehousse, R.**, The European Court of Justice, London 1998.
- 4) **Nugent, N.**, The Government and Politics of the European Union, 1994
- 5) **Prechal, S.**, Directives in European Community Law, Oxford 1995
- 6) **Slaughter - Sweet - Weiler**, The European Courts & National Courts, Oxford 1998
- 7) **Wallace & Wallace**, Policy-Making in the European Union, Oxford 1997.
- 8) **Weiler, J.**, The Constitution of Europe, Cambridge 1999.

(iii) jatkokutkintotentin erityinen osa

Jatkokutkintotentin erityisen osan tutkintovaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaarit

Professorit **Hidén, Mäenpää** ja **Ojanen** johtavat Eurooppaoikeuden, hallinto-oikeuden ja valtiosääntöoikeuden yhteistä jatkokoulutusseminaaria. Ensimmäinen tapaaminen on 23.9.2002 klo 17 alkaen tiedekuntahuoneessa (P 534). Syysluku-kauden 2002 istunnoista ilmoitetaan tiedekunnan ja oppiaineen www-sivuilla. Valtiosääntöoikeuden tutkijaseminaari kokoontuu n. kerran kuukaudessa Helsingissä ja Turussa. Yhteyshenkilöinä ovat Helsingissä prof. **Tuomas Ojanen** ja ass. **Paula Ilveskivi**.

Oikeusteoria

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

Tutkintovaatimuksista tulee sopia aineen opettajan kanssa.

(ii) oppiaineen yleinen jatkokutkintotenti

Sopimuksen mukaan neljä teosta, joita ei ole aikaisemmin suoritettu, esimerkiksi: **Aulis Aarnio**, The Rational As Reasonable (1987), **Carlos Alchourron, C. & Eugenio Bulygin**, Normative Systems (1971), **Robert Alexy**, A Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Argumentation. (1989), **Brusiin, O.**, Tuomarin harkinta normien puuttuessa (1938), **Otto Brusiin**, Über das juristische Denken (1951), **Helmut Coing**, Grundzüge der Rechtsphilosophie (1959), **Joel. Feinberg & Hyman Gross**, (toim.), Philosophy of Law (uusin laitos), sovittavin osin, **Friedman, W.**, Legal Theory (1967), **H.L.A. Hart**, The Concept of Law (2.p., 1994), **H.L.A. Hart**, Essays in Jurisprudence and Philosophy (1983), **Markku Helin**, Lainoppi ja metafysiikka (1988), **Ari Hirvonen**, Oikeudenkäynti. Antigonon laki ja oikea oikeus (2000), **Hans Kelsen**, Reine Rechtslehre. 2.p. (1960), **Hannu T. Klami**, Ihmisen säännöt, **Karl Larenz**, Methodenlehre der Rechtswissenschaft (4. p. 1979), **Neil MacCormick**, Legal Reasoning and Legal Theory (1978), **Neil MacCormick & Ota Weinberger**, An Institutional Theory of Law. New Approaches to Legal Positivism (1986), **Panu Minkkinen**, Thinking without Desire. A First Philosophy of Law (1999), **Matti I. Niemi**, Päämäärien valtakunta (1996), **Karl Olivercrona**, Rättsordningen (1966), **Aleksander Peczenik**, Rätten och förnuftet, **Juha-Pekka Rentto**, Prudentia iuris. The Art of the Good and the Just (1988), **Alf Ross**, On Law and Justice (1953), **Raimo Siltala**, A Theory of Precedent (2000), **Georg Henrik vonWright**, Norm and Action (1971).

(iii) jatkokutkintotentin erityinen osa

Jatkokutkintotentin erityisen osan tutkintovaatimuksista on aina sovittava erikseen.

Oikeushistoria

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

- 1) **Kekkonen, J - Ylikangas, H.**, Vapausraugaistuksen valtakausi (1982).
- 2) **Spiereburg, P. (toim.)**, Men and Violence: Gender, Honor and Rituals in Modern Europe and America (1998).
- 3) **Ylikangas, H.**, Aikansa rikos (2000).
- 4) **Hirvonen, P. - Lappalainen, M. (toim.)** Crime and Control (1999).
- 5) Erikseen sovittavaa, omaan tutkimustee- maan liittyvää artikkelimateriaalia.

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotenti

- 1) **Nelken, D.**, Comparing Legal Cultures (1996) tai **Gessner, V., - Hoeland A., - Varga, C., (eds)**, European Legal Cultures (1996).
- 2) Vapaavalintaisesti yksi seuraavista (ei aiemmin tenttittyä): **Van Caenegem, R. C.**, A Historical Introduction to Western Constitutional Law (1995) tai **Wieacker, F.**, A History of Private Law in Europe (1995) tai **Horwitz, M.J.**, The Transformation of American Law, 1870-1960, The Crisis of Legal Orthodoxy (1992).
- 3) **Spiereburg, P.**, The Broken Spell. A Cultural and Anthropological History of Preindustrial Europe (1991).
- 4) Vähintään kaksi aineen professorin kanssa erikseen sovittavaa koti- tai ulkomaista monografiaa.

(iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Jatkotutkintotentin erityisen osan tutkinto- vaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Jukka Kekkonen** johtaa oikeushis-

torian jatkokoulutusseminaaria. Ensimmäi- sen kokoontumisen ajankohta ilmoitetaan erikseen. Tuolloin sovitaan lukuvuoden ohjelmasta.

Oikeustaloustiede

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

- 1) **Polinsky, A.M.**, An Introduction to Law and Economics (1989) (153 s.) tai jos mainittu teos tenttitty aiemmin **A.C. Stray Ryssdal**, Legal Realism and Economics as Behaviour (1995) (182 s.).
- 2) **Posner Richard A.**, Economic Analysis of Law (1992 tai uudempi) (722 s.) tai **Cooter R. - Ulen T.**, Law and Economics (1996) (481 s.) tai **Dnes, A.W.**, The Economics of Law (1996) (200 s.).
- 3) **Kanniainen, V. - Määttä, Kalle (toim.)**, Näkökulmia oikeustaloustieteeseen 3 (1999) (296 s.)
- 4) Oikeustaloustieteellinen väitöskirja Suomesta mm. **Nystén-Haarala, Soili**, The long-term contract: contract law and contracting (1998) (325 s.), **Halme, L.**, Pankkisääntely ja valvonta (1999) (560 s.) tai **Kaisanlahti, T.**, Sidosryhmät ja riski pörssiyhtiössä (1999) - artikkeleinen (159 s. + 159 s.) tai **Määttä, K.**, Environmental Taxes (1997) (363 s.) tai **Timonen, P.**, Määräysvalta, hinta ja markkinavoima (1997) (359 s.).

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotenti

- 1) **Varian, Hal R.**, Intermediate micro- economics: a modern approach (1996) (650 s.) tai vastaava teos.
- 2) **Miceli, Thomas J.**, Economics of the law (1997) (236 s.) tai **Mattei, Ugo**, Comparative law and economics (1997) (266 s.)
- 3) **Posner, Richard A.**, Economic analysis

of law (1992 tai uudempi) (722 s.) tai **Cooter, Robert - Ulen, Thomas**. Law and economics (1996) (481 s.), tai jokin muu oikeustaloustieteen perusoppikirja, jos yllämainitut teokset on tentitty aikaisemmin.

4) Artikkelikokoelma oikeustaloustieteen klassikoita.

Gary S. Becker, Crime and punishment: an economic approach. Journal of political economy (1968), s. 169-217. **Akerlof, George**, The market for lemons: qualitative uncertainty and the market mechanism, 84 Quarterly Journal of Economics (1970), s. 488-500. **Coase, Ronald**, The problem of social cost, The Journal of law & economics (1960), s. 1-44. **Louis Kaplaw - Steven Shavell**, Property rules versus liability rules: an economic analysis, Harvard law review (1996), s. 713-790.

(iii) jatkokutkintotentin erityinen osa

Jatkokutkintotentin erityisen osan tutkintovaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Matti Heimonen** johtaa oikeustaloustieteen jatkokoulutusseminaaria. Alkukokous pidetään ma 16.9. 17-19 Vuorikatu 3, 3. krs. seminaarihuone 323. Seminaari kokoontuu kuukauden välein maanantai-iltaisain 14.10., 11.11., 16.12. klo. 17-19. ja tarvittaessa useamminkin myöhemmin. Kevätlukukaudella seminaarit alkavat ma 20.1. klo 17-19. ja jatkuvat 17.02., 17.03., 14.4. ja 12.05 Vuorikatu 3 A, 3.krs. sh 323. Seminaarin materiaalihallintaan käytetään WebCT-järjestelmää ja aikataulu on myös aineen verkkosivulla.

Oikeussosiologia

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

1) Yksi teos seuraavista: **Cotterrell, R.**, The Sociology of Law, **Luhmann, N.**, Sociological Theory of Law (saks. Rechtssoziologie), **Podgorecki, A. - Whelan, C.**, Sociological Approaches to Law.

2) **Aubert, V.**, Continuity and Development in Law and Society tai **Stjernquist, P. & Widerberg, K.**, Rätten i samhällsbyggandet.

3) **Fitzpatrick, P.**, The Mythology of Modern Law.

4) **Hawkins, K.**, Environment and Enforcement.

5) **Berger, P. & Luckmann, T.**, Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen ja **Töttö, P.**, Pirullinen positivismi. Kysymyksiä laadulliselle tutkimukselle.

6) Kaksi teosta seuraavista: **Alkula, T. & Pöntinen, S. & Ylöstalo, P.**, Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät (1994), **Patel, R. & Tebelius, U.**, Grundbok i forskningsmetodik, **Alasuutari, P.**, Laadullinen tutkimus (3 p).

Kansainvälinen yksityisoikeus ja oikeusvertailu

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

1) **Zweigert, K. - Kötz, H.**, Einführung in die Rechts vergleichung I (1984 tai uudempi painos) tai **samat**, Introduction to Comparative Law I (1998).

- 2) **Walamies, J.**, Kansainvälinen prorogaatiosopimus (1988).
- 3) **Bogdan, M.**, Svensk internationell privat- och processrätt (1999).
- tai vaihtoehtoisesti:
- 1) **MacCormick, N. & Summers, R. B.**, Interpreting Statutes. A Comparative Study (1991), luvut 3 ja 8 vain pääpiirteittäin.
- 2) **Cappelletti, M.**, The Judicial Process in Comparative Perspective (toim. Sir Jack Jacob, Paul J. Kollmer & Joanne M. Olson, 1989).
- 3) **Kapteyn, P. J. G. - Verloren van Themaat, P.** Introduction to the Law of the European Communities (1998).
- 4) **Klami, H.T.**, Methodological Problems in European and Comparative Law (1997). (Ilmestynyt yleisen oikeustieteen laitoksen sarjassa.)
- 4) **Bogdan, M.**, Komparativ rättskunskap (1993).
- C.
- 1) **Buure-Hägglund, K.**, Irtaimiin esineisiin kohdistuvat reaalivakuudet kansainvälisen yksityisoikeuden kannalta (1978).
- 2) **Esko, T.**, Lainvalinta ja kansainväliset työsuhteet (1985).
- 3) **Jokela, H.**, Irtaimen kaupasta kansainvälisen yksityisoikeuden kannalta (1960).
- 4) **Mattila, H.**, Les successions agricoles et la structure de la société. Une étude de droit comparé (1979).
- 5) **Sundström, G.O.Z.**, Om normkollision vid fartygs sammanstötning (1975).
- 6) **Walamies, J.**, Tuomioistuimen yleistoimivalta siviiliprosessissa (1982).
- 7) **Kurkela, M.**, Pankkitakaukset kansainvälisessä kaupassa (1993).

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotentti

Sopimuksen mukaan neljä teosta, joita ei ole aiemmin suoritettu; teokset voi valita joko kansainvälisen yksityisoikeuden, oikeusvertailun tai eurooppaoikeuden piiristä.

A.

- 1) **Batiffol, H. - Lagarde, P.**, Droit international privé I-II (1981/83).
- 2) **Cheshire, G.C. - North, P.M.**, Private International Law (1987 tai uudempi).
- 3) **Keller, M., - Siehr, K.**, Allgemeine Lehren des internationalen privatrechts (1986).
- 4) **Rigaux, F.**, Droit international privé I (1977).
- 5) **Scoles, E.F. - Hay, P.**, Conflict of Laws (1982 tai myöhempi painos).

B.

- 1) **Constantinesco, L.-J.**, Rechtsvergleichung I-III (1971/1972/1983) tai **sama**, Traité de droit comparé I-III (1972/1974/1983).
- 2) **Eörsi, G.**, Comparative Civil (Private) Law (1979).
- 3) **Zweigert, K. - Kötz, H.**, Einführung in die Rechtsvergleichung auf dem Gebiete des Privatrecht I-II (1984 tai uudempi painos), tai **samat**, An Introduction to Comparative Law I-II (1998).

iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Jatkotutkintotentin erityisen osan tutkinto-vaatimuksista on aina sovittava erikseen.

Rikosoikeus

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

Tutkintovaatimuksista on sovittava erikseen aineen professorin kanssa. Tentittävän kirjallisuuden laajuus on 1400-1600 sivua, ja sen tulisi professorin kanssa sovittavalla tavalla yleensä koskea vähintään kolmea seuraavista rikosoikeuden ja kriminaalitieteiden osa-alueista.

- 1) Rikoslainopin yleisesitys: esim. **Jareborg, N.**, Allmän kriminalrätt (2001) tai **Andenæs, J.**, Almindelig strafferett (4. p. 1997).
- 2) Rikosoikeus- tai rangaistusteoreettinen

teos (teokset): esim. **Backman, E.**, Oikeustiede yhteiskuntatieteenä (1992), **Frände, D.**, Den straffrättsliga legalitetsprincipen (1989), **Lahti, R. - Nuotio, K. (eds.)**, Criminal Law Theory in Transition - Strafrechtstheorie im Umbruch (1992), **Lappi-Seppälä, T.**, Rangaistuksen määräämisestä I. Teoria ja yleinen osa (1987), **Nuotio, K.**, Teko, vaara, seuraus (1998) tai **Nuutila, A.-M.**, Rikosoikeudellinen huolimattomuus (1996).

3) Kriminologinen teos (teokset): esim. **Coleman, J.V.**, The Criminal Elite (2nd ed. 1989), **Downes, D. - Rock, P.**, Understanding Deviance (2nd rev. ed. 1995), **Felson, M. - Clarke, R. V. (eds.)**, Business and Crime Prevention (1997), **Garland, D.**, Punishment and Modern Society (1990), **Lacey, N. (ed.)**, Criminal Justice (1994), **Garland, D.** The Culture of Control (2001), **Garland, D. - Sparks, R.**, Criminology and Social Theory (2000), **Ruggiero, V. et al. (eds.)**, The New European Criminology (1998) tai **Vold, G.B. - Bernard, T.J. - Snipes, J.B.**, Theoretical Criminology (5.p. 2002).

4) Kansainvälistä tai eurooppalaista rikosoikeutta käsittelevä teos (teokset): esim. **Asp, P.**, EG:s sanktionsrätt (1998), **Corstens, G.-Pradel, J.**, European Criminal Law (2002), **Delmas-Marty, M. - Vervaele, J.A.E. (eds.)**, The Implementation of the Corpus Iuris in the Member States, I (2000), **Harding, C. et al. (eds.)**, Criminal Justice in Europe (1995), **v. Hebel, H.A.M. et al. (eds.)**, Reflections on the International Criminal Court (1999), **Kittichaisaree, K.**, International Criminal Law (2001), **Peers, S.**, EU Justice and Home Affairs Law (2000), **Ratner, S.R. - Abrams, J.S.**, Accountability for Human Rights Atrocities in International Law (2.p. 2001), **Schabas, W.A.**, An Introduction to the International Criminal Court (2001), **Stessens, G.**, Money Laundering (2000), **Sunga, L.S.**, Individual Responsibility in International Law for Serious Human Rights Violations (1992), **Vervaele, J.**,

Fraud against the Community (1992) tai **White, S.**, Protection of the Financial Interests of the European Communities (1998).

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotentti

Tutkintovaatimuksista on sovittava erikseen aineen professorin kanssa. Tentittävän kirjallisuuden laajuus on 1400-1600 sivua, ja sen tulisi professorin kanssa sovittavalla tavalla yleensä koskea vähintään kahta seuraavista rikosoikeuden ja kriminaalitieteiden osa-alueista.

1) Ulkomainen rikosoikeuden yleisesitys kokonaan tai sovittavin osin: esim. **Ashworth, A.**, Principles of Criminal Law (3rd ed. 1999), **Fletcher, G.**, Rethinking Criminal Law (1978), **Kühl, K.**, Strafrecht. Allgemeiner Teil (3.p. 2000), **Pradel, J.**, Droit pénal comparé (1995) tai **Roxin, C.**, Strafrecht. Allgemeiner Teil I (3.p. 1997).

2) Rikosoikeus- tai rangaistusteoreettinen teos (teokset): jokin edellä rikosoikeuden syventävien opintojen tentin vastaavassa kohdassa mainituista vieraskielisistä teoksista (jollei niitä ole jo aiemmin suoritettu) tai esim. **Duff, A. et al. (eds.)**, Penal Theory and Practice (1994), **Duff, A. (ed.)**, Philosophy and the Criminal Law (1998), **Duff, A.**, Punishment, Communication and Community (2000), **Eser, A. et al. (Hrsg.)**, Die deutsche Strafrechtswissenschaft vor der Jahrtausendwende (2000), **Lacey, N.**, State Punishment (1988), **Norrie, A.**, Crime, Reason and History (1993), **Norrie, A.**, Punishment, Responsibility and Justice (2000), **Robinson, P. H.**, Structure and Function in Criminal Law (1997) tai **Sadurski, W.**, Giving Desert Its Due (1985).

3) Kriminologinen teos (teokset): esim. jokin edellä rikosoikeuden syventävien opintojen tentin vastaavassa kohdassa mainituista vieraskielisistä teoksista (jollei sitä ole jo aiemmin suoritettu).

4) Kansainvälistä tai eurooppalaista

rikosoikeutta käsittelevä teos (teokset):
esim. jokin edellä rikosoikeuden
syventävien opintojen vastaavassa
kohdassa mainituista teoksista (jollei sitä
ole jo aiemmin suoritettu).

(iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Jatkotutkintotentin erityisen osan
tutkintovaatimuksista on aina sovittava
erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Pekka Koskinen**, prof. **Raimo Lahti**
ja prof. **Martti Majanen** johtavat
rikosoikeuden tutkijaseminaaria. Kokouksista
ilmoitetaan erikseen.

Prosessioikeus

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä
vastaava kuulustelu

- 1) Kolme seuraavista teoksista: **Ekelöf, P. O., Boman, R.**, Rättegång I (1990), **Ekelöf, P. O.**, Rättegång II (8. p. 1996), **Ekelöf, P. O. - Bylund, T. - Boman, R.**, Rättegång III (6. p. 1994), **Ekelöf, P. O., Boman, R.**, Rättegång IV (6. p. 1992), tai näiden sijasta yksinään **Lindell, B.**, Civilprocessen (1998).
- 2) **Ekelöf, P.O. - Edelstam H. - Boman R.**, Rättegång V (1998), **Welamson, L.**, Rättegång VI (3. p. 1994).
- 3) Jokin seuraavista teoksista: **Ashworth, A.**, The Criminal Process (1994), **Jauerling, O.**, Zivilprozessrecht (24.p. 1993 tai uudempi), **Roxin, C.**, Strafverfahrensrecht (1983 tai uudempi painos), **Martin, J.**, English Legal System (2000).
- 4) Jokin seuraavista teoksista: **Virolainen,**

J., Rikosprosessioikeus I (1998), **Jokela, A.**, Uusi hovioikeusmenettely (1998), **Havansi, E.**, Uusi turvaamistoimilainsäädäntö selityksineen (2.p. 1994), **Koulu, R.**, Täytäntöönpano Luganon ja Brysselin sopimuksen perusteella (1996), **Koulu, R.**, Konkurssi Euroopan unionissa (2000), **Gregow, T.**, Utsökningsrätt (3.p. 1996), **Welamson, L.**, Konkurs (9. p. 1997), **Norrgård, M.**, Interimistiska förbud i immaterialrätten (2002) tai jokin muu vastaava erityisteos kuulustelijan suostumuksin.

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotenti

Sopimuksen mukaan kolme teosta, yksi kustakin ryhmästä 1-3.

- 1) **Cappeletti, M.**, The Judicial Process in Comparative Perspective (1989), **Bayles, M.**, Procedural Justice (1991), **Hellmann, U.**, Strafprozessrecht (1998), **Jauerling, O.**, Zivilprozessrecht (24. p. 1993 tai uudempi), **Stavros, S.**, The Guarantees for Accused Persons Under Article 6 of the European Convention on Human Rights (1993), **Clermont, K.M.**, Civil Procedure (3. p. 1991), **White, R.**, The English Legal System in Action (3.p. 1999), **Zuckerman, A.A.S.**, Civil Justice in Crisis tai jokin muu vastaava yleisesitys kuulustelijan suostumuksin.
- 2) **Gomard, B.**, Civilprocessen (1995), **Lindell, B.**, Processuell preklusion (1993), **Diesen, C.**, Utevarohandläggning och bevisprövning i brottmål (1993), **Andenaes, J.**, Norsk straffeprosess I-II (2000), **Hov, J.**, Rettergang i sivile saker (2. p. 1994), **Edelstam, H.**, Sakkunningsbevis (1991), **Gammeltoft-Hansen, H.**, Straffeprocessuelle tvangsindgreb (1981), **Lindblom, P.H.**, Processhinder (1974), **Lindell, B.**, Sakfrågor och rättsfrågor (1987), **Smith, E.**, Vidnebeviset (1986), **Tiby, E.**, Domarjäv (1993), **Zahle, H.**, Om det juridiske bevis (1976), **Zahle, H.**, Udeblivelsesdomme (1983), **Westberg, P.**, Domstols officialprövning (1988),

Bergholtz, G., Ratio et auctoritas. Ett komparativsrättsligt bidrag till frågan om domstolsmotiveringens betydelse främst i tvistemål (1988) tai **Andersson, T.**, Rättsskyddsprincipen (1997), **Lundqvist, U.**, Bevisförbud (1998), **Edelstam, H.**, Offentlighet och sekretess i rättegång: principen om förhandlingsoffentlighet (2001), **Robberstad, A.**, Mellom tvekamp og inkvisisjon: Straffeprosessens grunnstruktur belyst ved fornaermedes stilling (1999) tai jokin muu vastaava pohjoismainen monografia kuulustelijan suostumuksin.

- 3) **Hormia, L.**, Todistamiskiellosta rikosprosessissa I (1978) ja II (1979), **Lappalainen, J.**, Vahingonkorvausvaatimuksesta rikosjutussa (1986), **Jonkka, J.**, Syytekynnys (1991), **Niemi-Kiesiläinen, J.**, Luonnollisen henkilön velkavastuu insolvenssioikeudessa (1995), **Laukkanen, S.**, Tuomarin rooli (1995), sopimuksen mukaiset osiot trilogiasta **Koulu, R.**, Yrityssaneerausmenettelyn aloittaminen (1994), Saneerausohjelman vahvistaminen (1995) ja Saneerausohjelman toteuttaminen (1998) tai **Jääskeläinen, P.**, Syyttäjä tuomarina (1997) tai **Koulu, R.**, Muutoksenhaku ulosotossa (1997) tai **Leppänen, T.**, Riita-asian valmistelu todistusaineiston osalta (1998) tai **Koulu, R.**, Palautus- ja korvausvastuu konkurssitakaisinsaannissa (1999) tai **Pohjonen, S. (toim.)**, Sovittelu ja muut vaihtoehdot konfliktinratkaisumenetelmät (2001).

(iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Jatkotutkintotentin erityisen osan tutkintovaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Juha Lappalaisen** johtama tutkijaseminaari kokoontuu lukuvuoden aikana vanhaan tapaan erikseen ilmoitettavina ajankohtina.

Valtiosääntöoikeus

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

- 1) **Pellonpää, M.**, Euroopan ihmisoikeussopimus (3. painos 2000).
- 2) **Merrills, J.G.**, The development of international law by the European Court of Human Rights (1993) tai vastaava professorin kanssa sovittava teos.
- 3) **Banting, K. & Simeon R.**, The Politics of Constitutional Change in Industrial Nations (1985) tai **Parenthaler, P.**, Allgemeine Staatslehre und Verfassungslehre (1986), professorin kanssa sovittavin osin tai **Rousseau, D.**, Droit du contentieux constitutionnel (1993).
- 4) Professorin määräyksen mukaan yksi tai kaksi seuraavista monografioista, esim. **Hidén, M.**, Eduskunnan oikeusasiamies, **Hidén, M.**, Säädosvalvonta Suomessa I. Eduskuntalait, **Jyränki, A.**, Sotavoiman ylin päällikkyys, **Jyränki, A.**, Lakien laki, **Kaira, K.**, Valtiosopimusten tekemisestä ja voimaansaattamisesta Suomen oikeuden mukaan, **Kastari, P.**, Eduskunnan hajoitus Suomen oikeuden mukaan, **Laakso, S.**, Hallituksen muodostaminen Suomessa, **Meres-Wuori, O.**, Toimivaltasuhteet kansainvälisiä sopimuksia tehtäessä, **Myllymäki, A.**, Julkistalouden valvonta, **Nieminen, L.**, Perusoikeuksien emansipatoriset mahdollisuudet?, **Nieminen, L.**, Perheen ja työn yhteensovittaminen, **Riepula, E.**, Eduskunnan perustuslakivaliokunta perustuslakien tulkitsijana, **Saraviita, I.**, Kansainvälisen järjestön perussäännön hyväksyminen ja voimaan saattaminen Suomessa, **Scheinin, M.**, Ihmisoikeudet Suomen oikeudessa, **Sipponen, K.**, Lainsäädäntövallan delegoiminen, **Tuori, K.**, Valtionhallinnon sivuelinorganisaatiosta 1 tai 2, **Vesänen, T.**, Valtiontaloutta koskevat eduskunnan ratkaisut ja hallituksen toimivalta.

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotenti

1) **Kelsen, H.**, General Theory of Law and State (1945 tai myöhempi painos) tai **sama**, Allgemeine Staatslehre (1925 tai myöhempi painos).

2) **Andenaes, J.**, Statsforfatningen i Norge (1990) tai **Zahle, H.**: Dansk forfatningsret 1-3 (1989).

3) Yksi teos kustakin ryhmästä:

(a) **Häfelin & Haller**, Schweizerisches Bundesstaatsrecht (1988), **Grewe, C. & Fabri, H.**: Droits constitutionnels européens (1995), **Loveland, I.**, Constitutional Law (1996), **Nergelius, J.**, Konstitutionellt rättighetskydd. Svensk rätt i ett komparativt perspektiv (1996), **Wade & Bradley**, Constitutional and administrative law (1993), professorin kanssa sovittavin osin, **Tribe, L.**, American Constitutional Law (1988), professorin kanssa sovittavin osin, **Stein, E.**, Staatsrecht (1991).

(b) **Alexy, R.**, Theorie der Grundrechte (1986), **Alston, P. (ed.)**, The United Nations and Human Rights (1992), **Nowak, M.**, U.N. Covenant on Civil and Political Rights (1993), **Eide, A. & Krause, C. & Rosas, A. (ed.)**, Economic, Social and Cultural Rights (1995) tai vastaava professorin kanssa sovittava teos.

(c) **van Dijk, P. - van Hoof, G.J.H.**, Theory and Practice of the European Convention on Human Rights (1990 tai 1994), **Frowein, J. - Peukert, W.**, Europäische Menschenrechtskonvention (1985), **Cohen-Jonathan, G.**, La Convention Européenne des Droits de l'Homme (1989 tai uudempi painos), **Lorenzen, P.**, Den Europeiske Menneskeretskonvention (1994).

(iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Jatkotutkintotentin erityisen osan tutkintovaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Professori **Mikael Hidén** johtaa yhdessä professori **Olli Mäenpään** ja professori **Tuomas Ojasen** kanssa eurooppaoikeuden, hallinto-oikeuden ja valtiosääntöoikeuden yhteistä jatkokoulutusseminaaria. Seminaari alkaa syyskuussa 2002. Tarkempi ajankohta ilmoitetaan myöhemmin.

Kansainvälinen oikeus

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

1) **Brownlie, Ian**, Principles of Public International Law, 5. painos (Oxford University Press 1998)

2) yksi seuraavista teoksista:

Charlesworth, Hilary & Chinkin, Christine, The boundaries of international law: a feminist analysis (Manchester, MUP 2000), **Chayes, Abram & Handler Chayes, Antonia**, The new sovereignty: compliance with international regulatory instruments (Cambridge MA, Harvard UP 1995), **Chimni, B.S.**, International law and world order: a critique of contemporary approaches (New Delhi, SAGE 1993), **Koskenniemi, Martti**, From Apology to Utopia: the structure of international legal argument (Helsinki, Finnish Lawyers' Publishing Co. 1989)

3) yksi seuraavista teoksista:

Amerasinghe, C.F., Principles of the Institutional Law of International Organizations (Cambridge, CUP 1996), **Aro, M. & Petman, J.**, Voimankäytön oikeuttaminen ja sotilaallisten järjestelmien muutokset Euroopassa ja Suomessa (Erik Castrén -instituutti/HY 1999), **Chinkin, C.**, Third Parties in International Law (Oxford, OUP 1993), **Falk, Richard A.**, Human Rights

Horizons: The Pursuit of Justice in a Globalizing World (Routledge 2000), **Jackson, John H.**, The world trading system: law and policy of international economic relations, 2nd edition (Cambridge, MA MIT Press 1997, 1999), **Kiss, Alexandre-Charles & Shelton, Dinah**, International Environmental Law (New York Transnational Publishers 1991), **Klabbers, Jan**, The concept of treaty in international law (The Hague, Kluwer 1996), **Korhonen, Outi & Gras, Jutta**, International post-conflict governance (Erik Castrén -instituutti/HY 2001), **Marks, Susan**, The Riddle of All Constitutions. International Law, Democracy and the Critique of Ideology (OUP 2000), **Riles, Annelise**, The network inside out (Ann Arbor, MI University of Michigan Press 2000), **Roth, B. R.**, Governmental Illegitimacy in International Law (Oxford, Clarendon Press 1999)

Rise and Fall of International Law 1870 - 1960 (Cambridge University Press 2002); **Kratochwil, Friedrich**, Rules, Norms and Decisions: On the Conditions of Practical and Legal Reasoning in International Relations and Domestic Affairs (1989), **Lauterpacht, Hersch**, The Function of Law in the International Community (1966 tai muu painos), **Lauterpacht, Hersch**, The Development of International Law by the International Court (1958 tai muu painos), **Morgenthau, Hans**, Politics among Nations (toinen tai myöhäisempi painos), **Nardin, Terry**, Law, Morality and the Relations of States (1983), **Okafor, Obiora Chinedu**, Re-defining Legitimate Statehood: International Law and State Fragmentation in Africa (2000), **Onuf, Nicholas G.**, World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations (1989), **Walzer, Michael**, Just and Unjust Wars (1977 tai uudempi painos) (iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Kohtien 1, 2 ja 3 teosten yhteisen sivumäärän tulee olla vähintään 1500 sivua. (Sivumäärää laskettaessa ei oteta huomioon hakemistoa, sisällysluetteloa tai liitesivuja.) **HUOM! TENTTIÄ EI SAA JAKAA.**

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotenti

Seuraavista teoksista neljä tai useampia siten, että teosten yhteinen sivumäärä on vähintään 1500 sivua.

Allott, Philip, Eunomia: New Order for a New World (2001), **Bartelson, Jens**, A Genealogy of Sovereignty (1993), **Carr, E.H.**, The Twenty Years' Crisis 1919-1939 (1939), **Carty, Anthony**, The Decay of International Law (1986), **Der Derian, James**, On Diplomacy: A Genealogy of Western Estrangement (1987), **Kelsen, Hans**, Principles of International Law (1. painos 1952, 2. painos 1966), **Kennedy, David**, International Legal Structures (1987), **Korhonen, Outi**, International Law Situated (Kluwer 2000) **Koskenniemi, Martti**, The Gentle Civilizer of Nations: The

Jatkotutkintotentin erityisen osan tutkintovaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Professori **Martti Koskenniemi** johtaa kansainvälisen oikeuden jatkokoulutusseminaaria. Kokouksista ilmoitetaan erikseen.

Hallinto-oikeus

a) Kuulustelut

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

1) **Strömberg, H.**, Allmän förvaltningsrätt (2000) tai **Eckhoff, T. ja Smith, E.**, Forvaltningsrett (1997), tai **Graver, H-P**, Alminnelig forvaltningsrett (1999) tai jokin muu kuulustelijan kanssa sovittu

kattava pohjoismainen hallinto-oikeuden yleisesitys

- 2) **Ragnemalm, H.**, Förvaltningsprocessrättens grunder (1992) tai **Graver, H.-P.**, Forvaltningsprosessen (1996).
- 3) **Laakso, S.**, Oikeudellisesta sääntelystä ja päätöksenteosta (1990).
- 4) Kaksi tai kolme kuulustelijan kanssa erikseen sovittavaa monografiaa, esim. **Hallberg, P.**, Hallinto-oikeudellisen valituksen käyttöalasta (1978), **Hallberg, P.**, Ylimääräinen muutoksenhaku hallinnossa (1986), **Huhtanen, R.**, Toimeentulotuen myöntäminen (1994), **Konstari, T.**, Virkamiehen ilmaisuvapaus (1986), **Mäenpää, O.**, Hallintolupa (1992), **Mäenpää, O.**, Hallintosopimus (1989), **Niemivuo, M.**, Valtio ja kunnallinen itsehallinto (1991), **Saloheimo, J.**, Hallintopakosta työsuojelun valvonnassa (1987), **Rosas, A.**, Förvaltningsklagan (1980), **Suviranta, O.**, Virkamiehen ratkaisutoiminta ja Euroopan yhteisön oikeus (1996), **Syrjänen, O.**, Harkintavalta kaavoituksessa ja rakentamisessa (1999), **Tuori, K.**, Valtionhallinnon sivuelinorganisaatiosta 2 (1983), s. 1-36 ja 389-668, **Van Aerschot, P.**, Köyhät ja laki (1996).

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotenti

- 1) **Tiihonen, S.**, Hallitusvalta (1990) tai **Tyynilä, M.**, Senaatti (1992).
- 2) Kuulustelijan kanssa sovittava muu kuin pohjoismainen laaja hallinto-oikeuden yleisesitys, esim. **Craig, P. P.**, Administrative Law (1999) tai uudempi tai **Faber, H.**, Verwaltungsrecht tai **Rivero, J.**, Droit administratif tai **Schwarze, J.**, European Administrative Law (1992) tai sama saksaksi.
- 3) Kuulustelijan kanssa sovittava hallintotieteen yleisesitys, esim. **Pierson, C.**, Beyond the Welfare State? (1998) tai **Smith, B.C.**, Bureaucracy and Political Power.

(iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Jatkotutkintotentin erityisen osan tutkinto-

vaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Olli Mäenpää** johtaa hallinto-oikeuden jatkokoulutusseminaaria. Kokouksista ilmoitetaan erikseen. Osallistumisesta seminaariin annetaan 2 pistettä, alustuksesta tai muusta valmistellusta puheenvuorosta 5-10 p. Pisteet merkitään jatkokoulutussihteeriltä hankittavaan lomakkeeseen. Pisteet rekisteröidään vasta silloin kun koko tarvittava määrä (48 tai 96) on koossa. Rekisteröinnistä vastaa työn ohjaaja.

Finanssioikeus

a) Kuulustelu

(i) syventävien opintojen alkutenttiä vastaava kuulustelu

- 1) Verokilpailu ja verotuksen kehittämistarpeet, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus 2001, Nro 261.
- 2) Komission tiedonanto yhtiöverotuksesta: kohti sisämarkkinoita ilman veroesteitä. KOM(2001)582 lopull. ja Harmful Tax Competition, OECD 1998.
- 3) Teoksesta Liber Amicorum **Sven-Olof Lodin**, Kluwer 2001, kohdat a-g (engl.), ja teoksesta Årbok för Nordisk Skatteforskning 2001 kohta e (kaikki ruots.):
 - a) **K. Andersson ja J. Fall**, Financial Markets and Tax Competition,
 - b) **G. Grosskopf**, Corporate Taxation: Some reflections from a Swedish Perspective,
 - c) **J. Owens**, Tax Systems in the New Millennium,
 - d) **V. Tanzi ja H.H. Zee**, Can Information Exchange be Effective in Taxing Cross-Border Income Flows,

- e) **K.S. Tikka**, Tax Competition and the Welfare State: Time to Surrender or to Reconsider,
- f) **F.J. Vanistendael**, Janus with Two Faces, or the Many Faces of Taxation,
- g) **B. Wiman**, Tax Aspects of Migration,
- e) Juuselan, Bruzeliuksen, Anderssonin ja Muténin osuudet.
- 4) **Rohatgi R.**, Basic International Taxation, Kluwer 2002, s. 1-55 ja 341-437.
- 5) **K. Ståhl - R. Österman**, EG-skatterätt, 2000.
- 6) **L. Mannio**, Sähköisen kaupankäynnin verotus, 2001, s. 1-116, 297-332 ja 373-384.

(ii) oppiaineen yleinen jatkotutkintotentti

- 1) **Tikka, K.S.**, Veron minimoinnista (1972) tai **Linnakangas, E.**, Urheilu ja verotus (1984) tai **Mattila, P.K.**, Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa (1984) tai **Niskakangas, H.**, Rojalitit ja palvelumaksut kansainvälisessä vero-oikeudessa (1983) tai **Pikkujämsä, M.**, Oikeusperiaatteet ja arvonlisäverotus kiinteistöalalla (2001) tai **Puronen, P.**, Lahjaverotuksen ala (1990) tai **Viherkenttä, T.**, Tax Incentives in Developing Countries and International Taxation (1991) tai **Vapaavuori, A.**, Suomeen suuntautuvien portfoliosijoitusten verokohtelu (1991) tai **Mannio, L.**, Maatilan kaupan verotus (1993) tai **Kukkonen, M.**, Osakeyhtiön myynnin verotus (1994) tai **Rehbinder, M.**, Personbolag i beskattningen (1995), **Ryynänen, O.**, Förtäckt dividend i beskattningen (1996) tai Bevisning i inkomstbeskattningen (2000) tai **Määttä, K.**, Environmental taxes (1997) tai **Juanto, L.**, Valmisteverotus (1998) tai **Juusela, J.**, Kansainväliset sijoitukset ja verotuksen tehokkuus (1999) tai **Ossa, J.**, Vapaaehtoisten eläkevakuutusten verokohtelu (1999) tai **Helminen, M.**, The Dividend Concept in International Tax Law: Dividend Payments between Corporate Entities (1999) tai **Räbinä, T.**, Vastikkeeton saanto ja

luovutusvoiton verotus 2001 tai **Lindgren, J.**, Osakeyhtiön sukupolvenvaihdoksen verotus (2001).

2) Model Tax Convention on Income and on Capital, OECD 2000 ja Siirtohinnoitteluperiaatteet monikansallisia yrityksiä ja verohallintoa varten (OECD, suom. 1997) ja **Andersson, E. - Mattsson, N. - Michelsen, A. - Zimmer, Fr.**, Det nordiska skatteavtalet med kommentarer (2. p. 1991).

3) Jokin erikseen sovittava yleisesitys kansainvälisestä vero-oikeudesta, jonkin vieraan maan verojärjestelmästä tai verotuksen harmonisoinnista, kuten **Rohatgi R.**, Basic International Taxation, **Jacobs, O.**, Internationale Unternehmensbesteuerung (4. p. 1999), **Tipke, K.- Lang J.**, Steuerrecht (15. p. 1996), **McDaniel, P.R. - Ault, H.J.**, Introduction to United States International Taxation (1998), tai **Terra, B -Wattel, P.**, European Tax Law (3. p. 2002) tai **Birk, D.**, Handbuch des Europäischen Steuer- und Abgabenrechts (1995) tai **Shipwright, A. - Keeling, E.**, Textbook on Revenue Law (1997).

4) Perehtyminen johonkin vero-oikeuden erityisalaan yhden tai useamman erikseen sovittavan teoksen avulla, kuten (a) tuloverotus: Report of the Committee of Independent Experts on Company Taxation (Commission of the European Communities, 1992) tai **Ault, H. J.**, Comparative Income Taxation (1997); (b) perintö- ja lahjaverotus: **Silfverberg, C.**, Gåvobeskattningen i nordiskt perspektiv (1992) ja **Hayton, D.J. - Tiley, J.**, Capital Transfer Tax; (c) arvonlisäverotus: **Melz, P.**, Mervärdeskatten (1990), tai **Völkel, D. - Karg, H.**, Umsatzsteuer (8.p 1997); (d) veropolitiikka: **Slemrod, J.**, (ed.), Tax Policy in the Real World (1999) tai **Cnossen, S.**, (ed.) Taxing Capital Income in the European Union (2000) tai **Doernberg, R. - Hinnekens L. - Hellerstein W. - Jinyan L.**, Electronic Commerce and Multijurisdictional Taxation (2001).

Tutkintovaatimuksista on aina erikseen sovittava, ja yllä mainittujen teosten sijasta voidaan lukea muita teoksia. Finanssihallinto-oikeutta tenttivien on sovittava erikseen kirjallisuus kokonaisuudessaan.

(iii) jatkotutkintotentin erityinen osa

Jatkotutkintotentin erityisen osan tutkintovaatimuksista on aina sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Kari S. Tikka** johtaa finanssioikeuden tutkijaseminaaria sl ja kl erikseen ilmoitettavina aikoina.

Lääkintä- ja bio-oikeus

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Raimo Lahti** johtaa lääkintä- ja bio-oikeuden jatkokoulutusseminaaria. Kokouksista ilmoitetaan erikseen.

Naisoikeus

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Kevät Nousiainen** johtaa naisoikeuden jatkokoulutusseminaaria myöhemmin ilmoitettavana aikana.